

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Jak a nakolik ovlivňují média procesy politického rozhodování

Martina Prchalová

Bakalářská práce

2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Martina PRCHALOVÁ**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Jak a nakolik ovlivňují média procesy politického rozhodování**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Historie novin a vysílání v Československu a ČR
Jak a nakolik média ovlivňují procesy politického rozhodování
Dotazník: Jak vnímá česká veřejnost politické dění a politiky díky médiím
Hypotéza: Média mají tendenci stále více určovat podmínky přístupu politiků k veřejnosti

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Köpplová, B. a kol., Dějiny českých médií v datech: rozhlas, televize, mediální právo, Karolinum, Praha, 2003 Pernes, J., Svět Lidových novin 1893-1993: stoletá kapitola české žurnalistiky, kultury a politiky, Lidové noviny, Praha, 1993 Kaplan, K., Tomášek, D., O cenzuře v Československu v letech 1945-1956, Ústav pro soudobé dějiny AVČR, Praha, 1994 Vágner I., Televizní zprávy-psychický nátlak?, Argo, Praha, 1997 Jiráček, J., Köpplová, B., Média a společnost, Portál, Praha, 2007 McQuail, D., Úvod do teorie masové komunikace, Portál, Praha, 2007

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Miloslav Průka, Ph.D.

Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2010**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 21. 3. 2010

Martina Prchalová

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Miloslavu Průkovi, Ph.D. za odborné konzultace, také děkuji všem respondentům, kteří se zapojili do mého výzkumu.

Souhrn

Práce je zaměřena na vztahy médií a politiky. Popisuje jejich historický vývoj v období Československa a následně České republiky. Zabývá se ovlivňováním a působením hromadných sdělovacích prostředků na politickou sféru. Součástí práce je dotazník zaměřený na téma médií a politiky.

Klíčová slova

média; politika; historie; Československo; Česká republika

Title

The Power of Media in Political Sphere

Abstract

The thesis focuses on the relation between Media and policy. It describes historical evolution in Czechoslovakia and the Czech Republic. It deals with the influence of Media in political sphere. The part of the thesis is also a questionnaire intent on the theme of Media and policy.

Keywords

Media; policy; history; Czechoslovakia; the Czech Republic

Obsah

Úvod.....	8
1 Hlavní a dílčí hypotézy.....	8
2 Historie novin a vysílání v Československu a České republice.....	9
2.1 Vývoj tisku.....	9
2.2 Vývoj rozhlasového vysílání.....	17
2.3 Vývoj televizního vysílání.....	28
3 Jak a nakolik média ovlivňují procesy politického rozhodování.....	42
3.1 Média a politika v období komunistické totality.....	42
3.2 Média a politika v demokratické společnosti.....	44
3.3 Dotazník: Jak vnímá česká společnost politické dění a politiky díky médiím.....	46
Závěr.....	51
Použitá literatura.....	53
Přílohy	
Dotazník.....	55

Úvod

V závislosti na stále se rozšiřujícím působení médií tato práce zkoumá vztah s jinou taktéž důležitou oblastí, a to politikou. V celém textu jsme se snažila ukázat propojení médií s politickou sférou, jejich vzájemné ovlivňování a účinky.

Při vytváření práce jsem vycházela z výzkumů předních odborníků v oblasti médií ale i samostatného výzkumu založeného na dotazníku.

První tři kapitoly shrnují vývoj médií v Československu a posléze i v České republice. Protože jde však o téma velmi obsáhlé, nemohla jsem v práci obsáhnout veškeré informace týkající se médií. Věnovala jsem se proto jen opravdu významným mezníkům v historii hromadných sdělovacích prostředků. Vynechala jsem například technický vývoj či získané ocenění za tvorbu. Většina mnou vybraných událostí by tak měla prokázat vztahy mediálního a politického prostředí.

První pasáž shrnuje vývoj novinářství v naší zemi. V druhé kapitole jsem se zaměřila na rozhlasové vysílání a ve třetí části se věnuji vysílání televiznímu.

Poslední čtvrtá pasáž je naprosto odlišná. Zde zkoumám a snažím se popsat právě účinky médií na politiku. V závěru této části pak analyzuji pohled veřejnosti na tento problém. K tomuto účelu slouží dotazník vyplněný sto respondenty různého pohlaví, věku i vzdělání.

Tato práce má poskytnout náhled na složité vztahy hromadných sdělovacích prostředků a politiky, na jejich vzájemné fungování a vývoj napříč historií, počínaje vznikem Československa, přes válečné období a totalitu až k demokracii. Také se snaží nastínit důležité problémy v této sféře, ačkoliv najít jejich řešení se zdá v současné době nemožné.

1 Hlavní a dílčí hypotézy

Hlavní hypotéza mé práce je tato:

Média mají tendenci od konce revoluce 1989 stále více určovat podmínky přístupu politiků k veřejnosti.

Za dílčí hypotézy mé práce považuji tyto:

- a) Hromadné sdělovací prostředky dávají u zpráv z politiky přednost skandalizaci před objektivitou.
- b) Seriozní média ztrácejí přízeň svých posluchačů, diváků a čtenářů.

2 Historie novin a vysílání v Československu a České republice

2.1 Vývoj tisku¹

Počátky psaných novin před vznikem Československa

První české psané noviny u nás začaly vycházet již začátkem 18. století. Noviny nesoucí název Český Postilión neboli Noviny české vydával Karel František Rosenmüller. Asi nejznámější noviny vydávané před vznikem samostatného Československa byly Krameriovy cís. k. pražské poštovní noviny, které byly později přejmenovány na Císařské královské vlastenské noviny. První výtisk vyšel dne 4.7. 1789. Sám Kramerius je pokládán za zakladatele českého novinářství. To se začalo významně vyvíjet právě na přelomu 80. a 90. let 18. století. Během první světové války byl tento vývoj zastaven.

Období první republiky 1918 - 1938

Po utvoření nového československého státu došlo ke změnám i v mediální sféře. Česká žurnalistika se propojila s politickým životem a vyjadřovala jeho názory, také začala prosazovat českou státnost a osobitost českého národa.

V roce 1918 vznikla Československá tisková kancelář. Došlo k vývoji celostátních novin, jako bylo Rudé právo, Lidové listy či Tribuna, na druhé straně vznikaly i noviny regionální. Politické strany pak začaly vydávat své politicky zaměřené výtisky. Vznikl tak stranický tisk. Jedním z hlavních znaků žurnalistiky této doby je právě propojenost novin a politických stran. Existovaly však i noviny, které nepotřebovaly žádnou stranickou podporu a ovlivňovaly mínění veřejnosti ve stejné míře, jak ve věcech politických, tak i v oblasti veřejného života. Mezi takovéto výtisky patřily například Lidové noviny vycházející od 16. 12. 1893. Ty se staly symbolem československé demokracie. Jejich kvalitu zaručovala i jména nejvýznamnějších osobností své doby jako Karel Čapek, Eduard Bass nebo Ferdinand Peroutka (Pernes 1993).

Již v této době začal vycházet první bulvární tisk. Představiteli tohoto směru byly například tituly Poslední list a Telegraf.

---

¹ V této pasáži jsem vycházela z knihy: BLODIGOVÁ, A. – KÖPPLOVÁ, B. – SEKERA, M. *Dějiny českého novinářství a českých novinářských spolků. Katalog výstavy k dějinám českého tisku na území České republiky*. Praha: SÚA, 2002. 99 s. ISBN neuvedeno

Jiným rysem meziválečné žurnalistiky se stal rozvoj velkých tiskařských koncernů jako Novina, Tempo, Melantrich během celých 30.let. Tyto koncerny vznikaly podle vzoru ze západních zemí.

Ke dni 19.3.1923 byl schválen zákon č. 50/1923 Sb. z. a n., na ochranu republiky. Zákon stanovil trestné činy, které mohou být spáchány vydáním tisku. Jednalo se o vyzrazení státního tajemství, nedovolené zpravodajství nebo nabádání k trestné činnosti. Odpovědnost za informace nesl odpovědný redaktor a v případě porušení zákona byl výtisk zabaven četnictvem (Köpplová 2003).

Objevila se také snaha zvýšit odbornost novinářů a utvořit vědu zabývající se studiem médií. Roku 1928 byly na Svobodné škole politických nauk založeny první kurzy pro novináře.

Čím více bylo zřejmé ohrožení ze strany Německa a blížilo se období protektorátu, stát zaváděl opatření, která měla nebezpečí zmírnit. Dne 13.5.1936 vznikl zákon č. 131/1936 Sb. z. a n., o obraně státu. Stát mohl předběžně cenzurovat nebo i zcela zabavit výtisky ohrožující zájmy Československa. Umělci i politici podporovali v novinách demokracii, začaly vycházet články, které radily, co si počít v případě začátku války.

Pokud se jednalo o cenu novin, například Lidové noviny, které byly dražší než ostatní tisk, stály v roce 1938 ve všední den 80 haléřů, v neděli pak 1 korunu.

Dne 23.9.1938 vznikla Ústřední cenzurní komise při ministerstvu vnitra.

Protektorát a druhá světová válka 1938 - 1945

Přijetí mnichovské dohody znamenalo změny snad ve všech oblastech společnosti. Změny nastaly samozřejmě i v médiích, to znamená i v novinářství. Vydána byla spousta nových zákonů. Cílem tehdejší politiky byla snaha zrušit co nejvíce tiskovin a kontrolovat ty, které mohly vycházet dále. Jelikož bylo zakázáno mnoho politických stran, přestal vycházet i jejich stranický tisk. Během celé okupace Německem nemohlo vycházet 1887 českých novin a časopisů.

Český legální tisk zažíval nelehkou situaci, musel podporovat zájmy říše, zároveň se však stal nástrojem politiky protektorátní vlády a její snahou zachovat existenci československého národa.

Dne 17.3.1939 byl vydán výnos o Ústřední tiskové dozorcí službě při tiskovém odboru Předsednictva ministerské rady. Úředníci této služby se pohybovali rovnou v redakcích novin a kontrolovali jejich činnost. Německé vedení si také založilo přímo

v Praze prozatímní německou ústřednu pro tisk. I do ČTK se dostali němečtí úředníci. ČTK musela přebírat zprávy od německé tiskové kanceláře DNB.

Novinám bylo zakázáno psát o některých tématech. V tisku se tak nemohly objevit zprávy o zatýkání a uvěznění lidí německou armádou, zprávy o sebevraždách jako následcích dané situace či úvahy o další budoucnosti československého státu. Cenzuře začaly podléhat i fotografie (Köpplová 2003).

V dubnu 1939 vznikl seznam tisku, který nemohl být přepravován poštou. Na seznamu bylo 483 titulů. V protektorátu se nemohly objevovat noviny ze Sovětského svazu a i další periodika byla značně omezena.

V červnu 1939 vznikl Národní svaz novinářů, který sjednocoval veškeré novinářské organizace. Neplnil však svoji funkci tak, jak se očekávalo, a novináře nijak výrazně nepodporoval.

Z redakcí novin začali být propouštěni novináři. Někteří se proto ještě před podepsáním mnichovské dohody rozhodli emigrovat. Ti, kdo zůstali v protektorátu, měli dvě možnosti. Buďto se spojili s režimem a kolaborovali, nebo zůstali pracovat v legálních novinách a různými způsoby rozvraceli nacistický režim. Vycházet začal i ilegální tisk. Každý, kdo se zapojil do výroby nebo rozšiřování takového tisku, riskoval svůj život. Řada novinářů byla během války vězněna nebo popravena. V koncentračních táborech zemřelo 112 českých novinářů.

Být redaktorem novin bylo zakázáno například Židům. Nacisté zašli ještě mnohem dále. V roce 1941 začala platit vyhláška zakazující číst Židům jakékoliv noviny.

Ke dni 7.5.1941 přijala vláda nařízení č.175/1941 Sb. z. a n., o úpravě poměrů v českém tisku. Vláda odteď určovala termín vydávání tisku, jeho rozsah článků či inzerce. Určovala také, kdo se stane šéfredaktorem nebo vedoucím redaktorem.

Tiskové podmínky se zpřísnily po zvolení Reinharda Hendricha říšským protektorem a ještě více pak po jeho smrti.

Došlo k zrušení Tiskového odboru Předsednictva ministerské rady. Místo něho byl zřízen Úřad lidové osvěty pod vedením Emanuela Moravce. Tento úřad byl 15.6.1942 sloučen s ministerstvem školství a národní osvěty. Zároveň se obě sloučené instituce přejmenovaly na ministerstvo školství a lidové osvěty. Pod jeho správou byl všechn český tisk.

Období let 1945 - 1948

Po osvobození Československého státu přišla na řadu otázka, jak se vypořádat s těmi, kdo se přidali k nacistickému režimu. Vznikla očistná komise s cílem prověřit činnost novinářů v období války. Podle jednoho z dekretů prezidenta Edvarda Beneše byli souzeni ti, kteří v tisku veřejně kolaborovali nebo zastávali vysokou funkci v politice či některém úřadu.

Již v květnu 1945 se zformovala „Konference zástupců tisku“ při České národní radě. Ta rozhodla, že noviny se stávají majetkem národa. Neměly by být soukromé. Také byl zrušen Národní svaz novinářů.

Veškerý tisk se dostal pod správu ministerstva informací v čele s Václavem Kopeckým.

Samozřejmě došlo i ke změnám ve vydávání novin. Vznikaly také úplně nové tiskoviny jako Mladá fronta nebo Práce. Přestaly vycházet kolaborantské listy, například Polední list, Národní politika, Venkov. Jiné se musely přejmenovat či změnit strukturu. A tak se Lidové listy přeměnily na Lidovou demokracii, České slovo na Svobodné slovo. Ani Lidové noviny nemohly v letech po válce vycházet. Komunisté prohlásili, že tyto noviny vycházely i za okupace a tudíž sloužily tehdejšímu režimu. Navíc patřily jen jedinému člověku a to bylo nepřijatelné. Eduard Bass se proto rozhodl vydávat Svobodné noviny, naprosto ve stejné formě jako vycházely Lidové noviny, a které patřily Sdružení kulturních organizací. V roce 1948 se přejmenovaly zpět na Lidové noviny. Nevycházely však dlouho. Pod vedením komunistického aparátu a s vyplácením přehnaných mezd soudruhům v únoru 1952 zkrachovaly. Tento fakt nijak komunistickému režimu nevadil, zbavil se totiž politického soupeře (Pernes 1993).

Po sloučení KSČ a Československé sociální demokracie přestal dne 30.5.1948 vycházet jeden z nejstarších politických deníků Právo lidu. Místo něho se o den později objevilo Rudé právo.

Ministerstvo informací se však rozhodlo omezit co nejvíce titulů. Jako důvod uvedlo nedostatek papíru, šlo však pouze o záminku.

K převzetí moci nad tištěnými periodiky pomohlo komunistům i Revoluční odborové hnutí. Zástupci hnutí v tiskárnách totiž zásadně tiskli jen komunistické noviny. Občané Československa si tak jen s problémy mohli přečíst jiný názor na současnou situaci v zemi než ten, který oficiálně zveřejnilo KSČ (Bednařík, Cebe 2008).

Komunistická totalita 1948 - 1968

Po únoru 1948 došlo k centralizaci médií a jejich podřízení politické moci. Od této doby musely noviny, jako všechna média, hlásat slávu socialismu a bojovat proti nepřítelům, kteří by ho chtěli rozvrátit.

Ministr informací provedl revizi novin a časopisů. V období od března do prosince roku 1948 bylo zastaveno na 570 titulů. Krajské deníky a týdeníky vydávala již jen KSČ a jejich počet se snížil o více než polovinu.

Svobodně vycházeli jen noviny, ve kterých měla vliv komunistická strana, tzv. „reakční noviny“ kontrolovali přímo v redakcích komunističtí pracovníci.

Další opatření byla uvedena v zákonu č. 101/1947 Sb., o postavení redaktorů a o Svazech novinářů. Tento zákon ukládal všem novinářům z povolání povinné přihlášení do Svazu československých novinářů. První sjezd Československých novinářů proběhl ve dnech 23. a 24.10. 1948. Předsedou se stal Antonín Nedvěd. Na sjezdu byli z tohoto svazu vyloučeni žurnalisté jako Ferdinand Peroutka nebo Pavel Tigrid. Když byli tito novináři vyloučeni, podle nového zákona nesměli vykonávat další publikační činnost. Zákon se tak stal nástrojem komunistické strany v boji proti nepohodlným osobnostem československého novinářství. Režim se tímto způsobem zbavil přibližně 130 novinářů.

V roce 1950 se objevily okresní vesnické noviny vydávané okresními národními výbory. Vesnické noviny byly určeny členům JZD a jejich úkolem bylo propagovat socialistickou zemědělskou výrobu.

Dne 22.4.1953 vznikla na základě tajného usnesení ÚV KSČ Hlavní správa tiskového dohledu. Šlo o ústřední cenzurní úřad pro veškerá média.

Na začátku 60. let si komunistické vedení uvědomilo, že je třeba zlepšit situaci médií. V oblasti novin se začalo hovořit nejen o zvýšení počtu titulů, ale i o navýšení počtu stran a lepší kvalitě obsahu. To vše bylo třeba sjednotit s komunistickým režimem. Již v první polovině 60. let začaly vznikat nové tituly zabývající se kulturou. Pomalu se zbavovaly komunistických dogmat a dovolovaly si diskutovat o politických problémech.

Pražské jaro a následná normalizace 1968

Od ledna do srpna 1968 propuklo „Pražské jaro“. Od dubna přestala existovat cenzura. Ta byla oficiálně zrušena dne 26.6. 1968 zákonem č. 84/1968 Sb., o periodickém tisku a ostatních hromadných informačních prostředcích.

O den později 27.6. 1968 mohlo tedy několik deníků otisknout manifest Dva tisíce slov. Manifest se tak objevil v Literárních listech, které se hlásily k odkazu Lidových novin, v denících Práce, Mladá fronta a Zemědělské noviny.

Nastalá situace se nelíbila Sovětskému svazu. Při obsazení Československa Sovětským svazem a jeho spojenci v noci ze 20. na 21. srpna byly obsazeny velké redakce deníků. Noviny ale druhý den vycházely dále.

Dne 26.8.1968 vyšel moskevský protokol. Protokol prikazoval KSČ ovládnutí všech médií. Chystaly se personální změny ve vedení hromadných sdělovacích prostředků.

Komunistická strana se rozhodla splnit moskevský protokol vydáním zákona č. 127/1968 Sb., o některých přechodných opatřeních v tisku a ostatních hromadných informačních prostředcích. Dle zákona ze dne 13.9.1968 byl založen Úřad pro tisk a informace, který převzal kompetence ministerstva kultury a informací. Úřad měl dohlížet na to, aby se v tisku i v jiných sdělovacích prostředcích neobjevilo nic, co by bylo v rozporu s politikou komunismu. Pokud se tak nestalo, mohlo být dokonce zastaveno vydávání novin, které se nařízení nepodřídily. Na Úřad pro tisk a informace navázal od 1.1.1969 nově vzniklý Český úřad pro tisk a informace. V březnu 1969 vznikl také Statut odpovědných redaktorů-zmocněnců tohoto úřadu, kteří dohlíželi na průběh normalizace v hromadných prostředcích (Köpplová 2003).

Komunistická strana se shodla, že za vzniklou situaci v srpnu 1968 může nedostatek přívrženců komunismu v redakcích a rozhodla se zastavit vydávání některých tiskovin.

Rudé právo publikovalo několik dokumentů se snahou vysvětlit normalizační proces. První z nich bylo „Slovo do vlastních řad“ ze 17.5.1969, druhým pak „Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ“ v lednu 1971.

Řada novinářů byla po srpnu 1968 donucena pracovat v jiných profesích. V této době emigrovalo také mnoho novinářů, kterým se nelíbilo řídit se pokyny KSČ.

Období let 1977 - 1989

V 70. letech začali lidé okolo Charty 77 vydávat samizdatové noviny a různé tiskoviny, které nebyly povoleny komunistickou stranou. Na druhé straně se komunisté snažili vychovávat vlastní novináře v duchu jejich myšlení. Proto vznikaly nové novinářské kurzy a programy. Na Karlově Univerzitě byla založena Fakulta žurnalistiky.

Dne 16.12.1980 byl přijat zákon č. 180/1980 Sb., o zřízení Federálního úřadu pro tisk a informace. Federální úřad pro tisk a informace registroval tisk, prosazoval zájmy strany v novinách a podobně.

Komunistická strana zůstávala u moci až do listopadu 1989, během této doby vzrostl význam samizdatových novin. Vše vyvrcholilo 17. listopadu. Tohoto dne vyšlo speciální číslo Lidových novin a tyto noviny se staly jedním ze symbolů demokracie, která byla v republice utlačována již od doby před mnichovskou dohodou.

Konec komunismu po roce 1989

S pádem komunismu se změnil i dosavadní systém vydávání novin a ostatních tiskovin. Některá noviny zanikly a objevily se naopak nové.

Dne 28.3.1990 vznikl zákon č. 86/1990 Sb., o periodickém tisku a o ostatních hromadných informačních prostředcích. Tímto zákonem byla definitivně zrušena cenzura a vedoucí úloha KSČ i v oblasti tisku. Noviny od této doby mohly vydávat právnické i fyzické osoby.

V květnu 1990 byl pak zrušen i Federální úřad pro tisk a informace.

Zanikl i Československý svaz novinářů. Místo něho se objevila nová organizace, Syndikát novinářů České republiky.

Vláda se později v červenci 1990 vyslovila na podporu novinářské etiky. Prohlásila, že každý občan má právo na informace. Ty musejí být podávány pravdivě, nezkráceně a včasně. V roce 1991 byla tato prohlášení stvrzena Listinou základních práv a svobod.

Dne 21.10.1992 byl přijat zákon o České tiskové kanceláři. ČTK je veřejnoprávní institucí. Další zákon č. 597/1992 zrušil dosavadní Československou tiskovou kancelář k 31.12.1992 (Köpplová 2003).

Období České republiky

I po vzniku samostatné České republiky začalo být čím dál více podporováno soukromé podnikání.

Ke dni 10.8.1998 vydala vláda Miloše Zemana prohlášení k jejich vládnímu programu. Týkalo se také mediální legislativy. Média měla podléhat kontrole ze strany parlamentu, ale zároveň nesměla být ohrožena jejich suverenita.

V dnešní době je čtenáři nabídnuto nepřehledné množství tiskovin a záleží jen na něm, zda dá přednost bulvárním plátkům před seriózními novinami. Jako seriózní deníky

lze zmínit Lidové noviny, Právo, Mf Dnes či Hospodářské noviny. Bohužel stále větší popularitě se těší na skandály zaměřené noviny typu Blesk a Aha.

2.2 Vývoj rozhlasového vysílání²

Období první republiky 1918 - 1938

Také se vznikem Československé republiky počalo první radiové vysílání. Pro začátek zatím jen pokusné za pomoci vojenského vysílače na Petříně.

Úplně první pravidelné vysílání bylo zavedeno pro posluchače v Pittsburghu v USA v listopadu 1921. Právě ze Spojených států se zpět do Československa s četnými technickými znalostmi vrátil ing. Eduard Svoboda. Spojil se s Milošem Čtrnáctým, redaktorem Národní politiky. Společně se pokoušeli získat licenci pro vysílání. Nebyli však sami. O to samé se snažila firma prodávající radiotelegrafní přístroje, firma Radioslavia. A tak se k Svobodovi a Čtrnáctému přidal ještě třetí společník, pracovník firmy Radioslavia, JUDr. Ladislav Šourek. Z jejich iniciativy vznikla společnost Radiojournal. Společnost dostala k dispozici vysílací stanici v Kbelích. Tuto stanici poskytlo ministerstvo pošt a telegrafů a předtím sloužila jako telegrafní stanice pro leteckou službu. U této stanice byl postaven stan, ve kterém bylo zřízeno vysílací studio.

Dne 18.5. 1923 ve 20:15 hodin začalo první pravidelné rozhlasové vysílání v Československu a vlastně jedno z vůbec prvních v Evropě. Společnost Radiojournal vysílala hodinu denně, hudbu či zpravodajství. Nejdříve kromě jiného i zprávy o počasí, poté zprávy ze sportu, burzovní zprávy či zprávy o ceně masa a zeleniny. Stanice v Kbelích ukončila svoji činnost roku 1928.

V září 1923 byl vydán první výtisk programového časopisu Radio-Journal. Časopis informoval o rozhlasovém vysílání.

Již v lednu 1924 bylo vysílání prodlouženo o jednu hodinu, tedy na dvě hodiny denně. Prvním stálým hlasatelem se stal Adolf Dobrovolný.

Tento hlasatel také komentoval první sportovní rozhlasový přenos z boxu na pražské Letné. Dobrovolný dostával průběžné telefonické zprávy o vývoji utkání, ty pak sděloval posluchačům.

Poslouchání rádia nebylo v počátcích nijak jednoduché. Vysílání i přijímání rozhlasu bylo v monopolu státu. Dále zde byly přísné vojenské a bezpečnostní předpisy. Každý, kdo chtěl vlastnit přijímač, musel získat povolení. Byl prověřen politicky, zkoumáním prošla i jeho bezúhonnost. Tyto předpisy byly sice později zmírněny, ale stále zde zůstala finanční překážka. Vlastník rozhlasového přijímače musel zaplatit poplatek 60

---

² V této kapitole vycházím z knihy: PACOVSKÝ, J. *Na vlnách rozhlasu 1923 – 1993*. 1. vyd. Praha: Český rozhlas, 1993. 188 s. ISBN neuvedeno

korun ročně poštovní a telegrafní správě. Další poplatek patřil rádiové společnosti. Ten činil 100 korun měsíčně.

Společnost Radiojournal se snažila získat nové posluchače tak, že jezdila na různá místa po celém Československu a pouštěla lidem vysílání na vlastním radiopřijímači. Společnost se dočkala úspěchu. Půl roku po začátku vysílání vlastnilo přijímač jen 37 koncesionářů. V roce 1924 se zvedl počet obyvatel platících poplatky na 219.

Rozhlas na počátku svojí existence několikrát měnil místo působení. Ze stanice v Kbelích se rozhlas stěhoval do Poštovní nákupny na Vinohradech. Dále sídlil od roku 1925 v budově Orbisu také na Vinohradech. Poté ještě od roku 1927 v Národním domě.

Radiojournal si může připsat i některá prvenství, například v roce 1925 vysílal jako první v Evropě celé divadelní představení. Pro tuto příležitost si autoři vysílání vybrali Smetanovu operu *Dvě vdovy*.

S přibývajícím počtem posluchačů klesal i koncesionářský poplatek. V roce 1925 byl snížen na 20 korun měsíčně. Roku 1926 klesl dokonce na 10 korun.

Od ledna 1926 vysílal Radiojournal i do oblasti Severní Ameriky.

Dne 3.1.1926 proběhlo první vysílání Zemědělského rozhlasu. Jeho program vysílání připravovali zástupci agrární strany. Zemědělský rozhlas byl první tzv. odborný rozhlas nejen u nás, ale i v celé Evropě (Köpplová 2003).

V letech 1925-1926 vznikly další programy pro určité druhy skupin posluchačů. Začalo se vysílat pro maďarskou a německou menšinu žijící v Československu. Vznikl také školský rozhlas s výchovným programem.

Společně s vývojem techniky získal Radiojournal nový, silnější vysílač Western Electric 5kW. Vysílač byl umístěn v Praze Strašnicích, kde postupem času zcela nahradil starší vysílač francouzské výroby SFR.

V rozmezí dnů 27.6. až 6.7. 1926 proběhl již osmý všesokolský slet. Radiojournal také informoval o této události. Mimo jiné vysílal také reportáž z Wilsonova nádraží, ve které se objevilo mnoho zvukových efektů. Tato událost je počítána jako začátek rozhlasové reportáže.

Další významnou událostí byl dálkový mezinárodní přenos. Při příležitosti vystoupení ministra zahraničí Edvarda Beneše 6. září 1926 na zasedání organizace Společnosti národů v Ženevě přenášel Radiojournal jeho projev z Ženevy až do Prahy.

Ke dni 1.10.1926 vznikl rozhlasový orchestr. Dnes tento orchestr vystupuje pod jménem Symfonický orchestr Českého rozhlasu. Stejně jako rozhlasový orchestr vznikl během let například Taneční orchestr, Jazzový orchestr či Pěvecký sbor.

Společnost Radiojournal se postupně začala rozvíjet do dalších měst. V říjnu 1926 zahájila své pravidelné vysílání Bratislava. Ještě před ní, 1. září 1924, začalo vysílat Brno. V roce 1928 pak stanice v Košicích a v roce 1929 v Ostravě. Tyto pobočky používaly ve svém vysílání program z Prahy, ale vytvářely si také svůj vlastní regionální obsah. Některé jejich programy se poté začaly využívat i v centrálním rozhlasu v Praze.

V roce 1931 začal trvale fungovat další vysílač, tentokrát v Liblicích. Vysílač byl ve své době nejsilnější na celém území Československa.

Roku 1932 si obyvatelé Československa mohli koupit nový časopis s titulem Přehled rozhlasu: Kulturní měsíčník radiofonie, zvukového filmu a gramofonové hudby. Od roku 1935 vycházel pod názvem Svět mluví a roku 1939 byl jeho tisk zastaven.

Dne 15.1.1934 vešel v platnost tzv. Lucernský plán. Tento plán dělil vlny vysílačů jednotlivých států. Tímto ustanovením byla také stanovena maximální síla vysílačů.

Roku 1936 pak bylo zahájeno vysílání pro Čechy a Slováky do zahraničí. Dne 13.9.1936 začala společnost Radiojournal vysílat z Poděbrad na krátkých vlnách. Krátkovlnné vysílání však netrvalo dlouho. Po okupaci Německem bylo vysílání přerušeno. Do roku 1938 se počet vysílačů společnosti rozrostl na osm středovlnných vysílačů, které vysílaly v průměru 13 hodin denně a jeden vysílač na krátkých vlnách.

V prosinci 1937 získal Radiojournal v pořadí miliontého posluchače. Stal se tak v této době nejmocnějším sdělovacím prostředkem. Také proto dostal rozhlas nový rozměr, rozměr politický. V květnu 1938 byla společnost Radiojournal vřazena mezi podniky zaregistrované v zájmu obrany státu. Do vysílání tak byla zařazena branná výchova nebo pořady zaměřené na protiletdeckou obranu.

Protektorát a druhá světová válka 1938 - 1945

Nastalá politická situace ovlivnila i vysílání rozhlasu. Pomocí něho vyzval 22. září 1938 prezident Beneš občany k obraně státu. Den poté odvysílal Radiojournal rozkaz k všeobecné mobilizaci.

Poté však přišla mnichovská dohoda a ztráta československého území. Rozhlas tak přišel o 370 000 posluchačů, také o dva vysílače v Moravské Ostravě a Košicích a další zesilovací stanice.

V listopadu 1938 zaniklo ministerstvo pošt a telegrafů. Jeho kompetence v oblasti vysílání přešly na ministerstvo spojů.

28.12.1938 se společnost Radiojournal přejmenovala na Československý rozhlas, spol. s.r.o. Do vedení a složení programu této společnosti chtěla zasahovat vláda. Než se

však tyto změny podařilo zapsat do rejstříku, přišel 15. březen a s ním okupace německými nacisty. Došlo k odtržení Slovenska, s ním i slovenského rozhlasu a přibližně 85 000 posluchačů.

Český rozhlas si ponechal původní název Radiojournal a musel se podřídit správě protektorátu Čechy a Morava. I když ne zcela úplně. Již hned na jaře 1939 se zde utvořil ilegální výbor. „*Odbojáři po celou dobu pomáhali postiženým rodinám, organizovali poslech zahraničního rozhlasu a zprávy rozepisovali a rozšiřovali.*“³

Dne 10.6.1939 byl změněn název rozhlasu na Český rozhlas, spol. s. r. o.

Jako další místa i rozhlas museli opustit pracovníci „neárijského“ původu. Na to dohlížela speciálně pro tento účel utvořená Národní rada česká. Rozšířila se tvrdá cenzura.

Rozhlas nemohl vysílat text, jenž by předtím nebyl schválen cenzurním oddělením. V srpnu 1938 stanovil dekret předsedy vlády i politický dohled nad rozhlasovým vysíláním. Do vedoucí funkce byl jmenován dr. Miloš Kareš, ten tak mohl prakticky určovat vše, co se týkalo programu, jeho podoby, tvoření či vysílání.

Nařízení také zakazovalo poslech zahraničního rozhlasu. Toho, kdo se v tomto případě provinil, čekalo vězení. Pokud zprávy z cizích rozhlasů rozšiřoval dál, mohl dostat i trest smrti.

Provozovat jakoukoliv rozhlasovou stanici bylo možno jen s písemným souhlasem protektora.

Na druhé straně se snažila československá exilová vláda prosadit v boji proti nacismu. Na ministerstvu zahraničních věcí vznikl informační odbor a oddělení rozhlasové propagandy. Toto oddělení vysílalo informace v rámci českého vysílání BBC. Česky se vysílalo také z Moskvy, pod vedením KSČ, v čele nejdříve s Klementem Gottwaldem, poté Gustavem Barešem. Moskevský program nesl název „Za národní osvobození“. Ze Spojených států k nám vysílal Hlas Ameriky. A že zahraniční vysílání bylo úspěšné, dokazuje fakt, že tajná státní policie začala od března 1941 zabavovat rozhlasové aparáty českým obyvatelům. Během války poslouchalo vysílání z Londýna pravidelně 38% posluchačů, Moskvu pak 16,5% posluchačů. Z těchto procent vyplývá, že zákaz porušovalo 9 z 10 občanů (Köpplová, 2003).

V listopadu se musel Český rozhlas úplně podvolit řízení z Německa a stal se součástí říšského rozhlasu Rundfunk Böhmen und Mähren.

---

³ PACOVSKÝ, J. *Na vlnách rozhlasu 1923 – 1993*. 1. vyd. Praha: Český rozhlas, 1993. s 62. ISBN neuvedeno

Květnové dny roku 1945

V květnu 1945 sehrál rozhlas důležitou roli při osvobození Československa. Již v dubnu vznikl Národní výbor Československého rozhlasu. Organizace se spojila s četnictvem, připravovala se nová náhradní vysílací stanoviště a chystalo se ozbrojené povstání. Bylo dohodnuto, že budovu rozhlasu obsadí jen česká policie a čeští zaměstnanci. Nacisté do budovy naváželi trhavinu a granáty, přes noc byla cesta do rozhlasu zneprístupněna zátarasy. Dne 4. května obsadili nacisté všechna technická pracoviště, k zátarasům před budovou přibyly i kulometry.

Dalšího dne, 5.5.1945, vysílal rozhlas od šesti hodin jen česky. Byla vyvěšena československá a americká vlajka. Ve 12:32 hodin se podařilo české policii vniknout do budovy. Probíhal boj o rozhlas. Českému četnictvu se podařilo budovu obsadit, ačkoliv jich bylo 90 zabito a více než 100 raněno. Němci se však rozhlasu nehodlali vzdát a další tři dny na rozhlas útočili. Dne 6.5.1945 padlo na budovu rozhlasu vzdušné torpédo a rozhlas poškodilo. Bylo třeba najít jiné místo pro vysílání. A tak pod stožárem strašnického vysílače bylo zřízeno nové pracoviště. Až 7.5.1945 začal rozhlas vysílat z Husova sboru na Královských Vinohradech. Obrovský význam v těchto dnech měl rozhlas hlavně z důvodu povzbuzování a koordinace všech československých občanů a účastníků Pražského povstání. Po válce rozhlas pomáhal vyhledávat členy rodin, kteří byli umístěni Němci po celé Evropě.

Až dne 9.5.1945 začal Československý rozhlas vysílat v normálním režimu. Během těchto květnových dnů začalo vysílat ještě několik vysílačů v Čechách, prvními byly vysílače v Plzni a v Hradci Králové dne 5.5.1945, třetí byl českobudějovický vysílač 9.5.1945. Všechny stanice byly začleněny do sítě celostátního rozhlasu.

Československý rozhlas přešel v květnu pod správu ministerstva informací v čele s Václavem Kopeckým. Ministerstvo uspořádalo rozhlas přesně tak, jak byl organizován v roce 1925. Na konferenci pořádané v lednu 1946 bylo určeno sedm základních úkolů rozhlasu. Hlavními úkoly bylo zbavení společnosti fašistů a naopak její zaměření na Sovětský svaz.

Komunistická totalita 1948 - 1968

Československý rozhlas obsadili komunisté ještě před únorem 1948. V únorových dnech se jejich moc projevila naplno a rozhlas se stal důležitým článkem při převzetí moci. Komunisté obsadili a střežili pracoviště v rozhlase, redigovali zprávy, které se měly dostat

k posluchačům. Zatímco o situaci v zemi byli posluchači informováni hlavně ze stanoviska ÚV KSČ, vyjádření ostatních stran bylo vysíláno nepřesně.

Dne 23.2.1948 patřilo celé vysílání KSČ, občané byli nabádáni k vytváření akčních výborů či generálních stávek.

V dubnu 1948 přišlo zestátnění Československého rozhlasu. Následovaly čistky a začaly se objevovat fráze o pracujícím lidu a šťastné budoucnosti. Rozhlas se měl stát nástrojem politické moci. Rostl také vliv Sovětského svazu. V říjnu 1949 byla podepsána smlouva Československého rozhlasu s rozhlasem sovětským.

A protože v celé východní Evropě panovala stejná situace jako v Československu, byl ve Spojených státech v roce 1949 založen Národní výbor pro Svobodnou Evropu, který měl bojovat s propagandou totalitního režimu.

Dne 4.7.1949 začala vysílat Svobodná Evropa do Československa. První pokusné vysílání trvalo třicet minut. Postupně začala stanice Svobodná Evropa – Radio free Europe vysílat i do dalších zemí komunistického bloku.

Nejvýznamnějšími osobnostmi Svobodné Evropy byli Ferdinand Peroutka, Julius Firt a Pavel Tigrid. Ke dni 1.5. 1951 zahájila Svobodná Evropa celodenní vysílání pro československé občany. Rádio začalo být placeno z prostředků CIA a soukromých financí, později z peněz amerického kongresu a přesídlilo do Mnichova.

Dne 8.4.1952 začal na základě nařízení č.13 rozhlasové a televizní vysílání řídit Československý rozhlasový výbor, založený dle sovětského vzoru. V roce 1952 byl také Československý rozhlas organizován podle sovětské předlohy na politické, literárně-dramatické, hudební vysílání a vysílání pro děti a mládež. Každé vysílání mělo svoji vlastní redakci (Köpplová 2003).

Od dubna roku 1954 spadal Československý rozhlas jako rozpočtová organizace pod ministerstvo kultury.

V listopadu 1957 došlo k dalším organizačním změnám podle nařízení vlády č. 62/1957 Sb. Vznikl Československý výbor pro rozhlas a televizi, který spadal přímo pod správu vlády. Dohlížel na dodržování kulturních, politických, ideových a mnoha jiných hledisek. Výboru byly podřízeny dvě nově vzniklé instituce, Československý rozhlas a Československá televize, které se utvořily z dosavadní organizace Československého rozhlasu.

Toto nařízení vydrželo pouhé dva roky. V září 1959 bylo vydáno nové vládní nařízení č. 63/1959 Sb. Toto nařízení rušilo Československý výbor pro rozhlas a televizi a stanovilo, že Československý rozhlas i Československá televize se stanou samostatnými

organizacemi. Vláda pak schvalovala jejich statuty. Ty určovaly jejich fungování (Köpplová 2003).

Dne 27.11.1961 začala z iniciativy ÚV KSČ Kokořínská konference. Konference určila hlavní úkoly Československého rozhlasu. Hlavní myšlenkou celé konference bylo, že rozhlas je nástrojem KSČ a musí straně pomáhat při budování státu.

Roku 1962 vznikla Hlavní redakce politického vysílání, jejímž úkolem byla propaganda.

Další změna v zákoně proběhla v roce 1964. Dne 31.1. vyšel zákon č. 17/1964 Sb., o Československém rozhlasu. Podle zákona měl být statut Československého rozhlasu v souladu s politikou KSČ a samotný rozhlas měl podporovat stranu ve všech aspektech společenského života.

V roce 1964 bylo zřízeno poslední krajské studio, které vysílalo pro Prahu a střední Čechy.

Pražské jaro a následná normalizace 1968

Postupně docházelo k větší a větší liberalizaci. A tak mohl například vzniknout nový vysílací okruh Československo II. na velmi krátkých vlnách. Okruh určený pro náročnější posluchače. Po roce 1968 byl přejmenován na stanici Vltava.

Liberalizaci veškerého života však ukončil srpen 1968. Po celou dobu kritických srpnových dnů informoval rozhlas o událostech a snažil se zabránit chaosu. Dne 20.8.1968 vysílal rozhlas zprávu o vstupu vojsk Varšavské smlouvy na naše území. V rozhlasu se objevilo prohlášení vydané vládou odsuzující vstup. Zprávu, která obsahovala informace o tom, že vojska do země pozvali sami straničtí zástupci, se do vysílání nedostala.

Během dne byla obsazena veškerá média, rozhlas, televize i tisk. Sdělovací prostředky si musely najít jiná stanoviště, pokud chtěly informovat o situaci pravdivě. V boji u rozhlasu přišlo o život 15 lidí.

Dne 26.8.1968 přišlo nařízení z Moskvy. To přikazovalo vydat potřebné zákony, kterými by vláda dostala pod kontrolu média. Jako reakce byl ustanoven Úřad pro tisk a informace, jehož hlavní činnost spočívala v kontrole všech sdělovacích prostředků. Tímto krokem se v Československu podařilo obnovit cenzuru. Na činnost rozhlasu, televize a tisku také dohlížel vládní výbor pro tisk a informace (Köpplová 2003).

V období normalizace přišlo o práci 600 zaměstnanců rozhlasu. Ten, kdo se v době před srpnem 1968 angažoval proti režimu, neměl později šanci najít kvalitnější zaměstnání,

at' byl třeba vysokoškolsky vzdělán. Na volná místa v rozhlasu byli dosazeni příznivci komunistického zřízení. Na redaktorská místa byli přijímáni jen členové KSČ.

V roce 1969 zakázal Úřad pro tisk a informace vydávat články či karikatury zaměřené proti politickým osobnostem. Po tragickém úmrtí Jana Palacha mohla média vysílat jen ty informace o jeho smrti, které sdělovala nejvyšší místa komunistické moci. Veškerá činnost médií musela být v souladu s politikou KSČ a naopak měla bránit „rozvracečům“ socialistického režimu (Köpplová 2003).

Dne 31.1.1969 vydalo komunistické vedení Československého rozhlasu koncepci určující budoucí směřování rozhlasu. Samozřejmou věcí bylo vyjádření podpory komunistické straně. Všechny programové úseky rozhlasu pak musely tuto koncepci striktně dodržovat.

V dubnu 1970 proběhly v rozhlase další čistky personálu. Zaměstnanci byli nadále od roku 1972 pravidelně kádrově posuzováni. Důležitá byla politická angažovanost každého pracovníka a také jeho politický vývoj.

Období let 1970 - 1989

Na podzim roku 1970 byly změněny vysílací okruhy. Místo celostátního okruhu Československo I vznikl také celostátní okruh pojmenovaný Hvězda pro všechny vrstvy posluchačů. Beze změny zůstal první český vysílací okruh Praha. Druhý celostátní vysílací okruh se v roce 1972 rozdělil na dvě samostatné národní stanice Vltavu a Děvín.

Od začátku roku 1972 fungovala Ústřední redakce politického zpravodajství a publicistiky. Ta dohlížela na dodržování jednotného politického směru, nikdo nemohl v žádném případě jakkoliv politicky vybočovat.

V dubnu 1978 započala stavba nového vysílacího centra pro Československý rozhlas na Pankráci.

Ještě roku 1987 vznikl Organizační řád. Rozhlas byl v této době řízen ideologickým oddělením ústředního výboru a musel tedy plnit úkoly stále podle nařízení KSČ. Organizační řád udával jeho hlavní činnosti.

Revoluce a porevoluční období 1989 - 1992

V následujících letech sílila důležitost stanice Svobodná Evropa. Vše vyvrcholilo v listopadu 1989, kdy začala organizovat politický život. Zastoupila tak Československý rozhlas, který nestál v čele vzbouření proti režimu. Až 23.11.1989 vzniklo v rozhlase

Občanské fórum a dne 27.11. se rozhlas přidal ke generální stávce a na čtvrt hodiny nevysílal.

Ke dni 29.11. byl odvolán ředitel Československého rozhlasu Karel Kvapil. Od 30.11. vysílalo na stanici Hvězda dvě hodiny denně Občanské fórum své reportáže a rozhovory. Fórum vysílalo až do svobodných voleb v roce 1990. Po volbách, 17.4.1990, vznikl místo tohoto vysílání nový pořad Radiofórum.

Dne 3.12.1989 se stal novým ředitelem Československého rozhlasu Karel Starý, ředitelem Českého rozhlasu Jan Czech.

Lidem se po revoluci nelíbil název stanice Hvězda, proto byla stanice 16.12.1989 přejmenována na Československo. Změněna byla i její znělka.

S koncem režimu byl zrušen systém rušení stanic ze zahraničí. Definitivně bylo rušení na všech vysílačích zastaveno 16.12.1988. Komunisté od svého nástupu dokázali vybudovat propracovanou síť rušiček. Rušili vlny krátké, střední a ve spolupráci se Sovětským svazem i vlny dlouhé. Během Pražského jara byla pozastavena práce rušiček, po srpnu 1969 se rušení zpět obnovilo. Signál rušilo až 117 vysílačů. V roce 1987 bylo zaměstnáno v provozu rušiček 251 pracovníků a stát vydal přes 27 milionů Kčs na udržení sítě rušiček v provozu.

V říjnu 1990 začala v Československu vysílat první nezávislá soukromá stanice pod názvem Stalin. Vysílala zatím bez povolení, které získala až v únoru 1991. V této době se také přejmenovala na Rádio 1. Po této stanici začala vznikat i další radia po celém Československu.

V roce 1991 se tak objevila stanice Evropa 2, Rádio Faktor, Rádio Zlatá Praha a mnoho dalších. Své vysílání zahájila i první soukromá informační stanice Rádio Plus. Stanice byla dvojjazyčná a jedním z jejích zřizovatelů byla ČTK, proto také tato stanice zanikla ke dni 31.12.1992. Důvodem bylo rozhodnutí Rady pro rozhlasové a televizní vysílání o tom, že tisková kancelář nesmí provozovat žádné vysílání. Od roku 1992 u nás začala vysílat celoplošně stanice Radio Free Europe.

Dne 30.10.1991 vznikl zákon č.468/1991 Sb., o rozhlasovém a televizním vysílání. Zákon povolil provozování také soukromých stanic (Köpplová 2003).

Od data 1.1.1992 vznikl Český rozhlas na základě zákona č.484/1991 Sb., o Českém rozhlasu. Tento zákon upravil jeho uspořádání, funkce, práva či povinnosti. Dne 30.1.1992 bylo zvoleno devět členů Rady Českého rozhlasu, ta je podřízena Parlamentu České republiky, musí mu předkládat výsledky činnosti a hospodaření rozhlasu. V únoru

1992 pak byla zřízena Rada České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání. Tvoří jí také devět členů, jejichž úkolem je dohlížet na vysílání v České republice (Köpplová 2003).

Období České republiky

Po rozpadu Československa zanikl také Československý rozhlas. Skončilo vysílání federální stanice Československo. Místo této stanice vznikl okruh Český rozhlas – Radiožurnál. Šlo o zpravodajskou stanici, která vysílá 24 hodin denně. Český rozhlas od této doby vysílal na pěti okruzích: Praha, Vltava, Radiožurnál, Regina a Rádio Praha. Český rozhlas se stal také členem Evropské vysílací unie (EBU) a nepřestal vysílat ani do zahraničí v několika světových jazycích a češtině.

Od října 1993 vysílá v České republice stanice Frekvence 1.

Dne 1.12.1993 se samostatného studia Českého rozhlasu dočkala i Olomouc. Předtím patřilo studio k ostravské pobočce. Studio v Olomouci bylo osmým regionálním studiem Českého rozhlasu.

Od roku 1994 Český rozhlas začal opět vydávat svoje ročenky. Tyto radioročenky vycházejí pravidelně dodnes.

V květnu 1994 vzniklo Sdružení pro rozhlasovou tvorbu. To nahradilo Svaz rozhlasových tvůrců. Sdružení funguje i v dnešní době.

Stanice Rádio Svobodná Evropa se během roku 1994 přestěhovalo z Mnichova do Prahy z důvodu snížení nákladů rádia americkým Kongresem. Rádio Svobodná Evropa získalo část budovy Českého rozhlasu na Vinohradech, odkud také od 1.7.1994 začalo vysílat.

Dne 8.12.1994 vznikl zákon o koncesionářských poplatcích, stanovoval poplatky, za rozhlas činil poplatek 25 korun měsíčně. Stanovil také sankce za jejich neplacení. Zákon vstoupil v platnost v dubnu 1995. V tomto roce se Český rozhlas spojil s Českou televizí a společně vyhlásily kampaň proti neplatičům poplatků s cílem přimět poplatníky k uhrazení částek za jejich přijímače.

Další zákon byl schválen 9.2.1994. Šlo o zákon regulující reklamu a určující její podmínky.

Roku 1995 vznikl nový okruh Českého rozhlasu s názvem ČRo 6/RSE, kdy došlo k propojení Českého rozhlasu a Rádía Svobodná Evropa. Program tohoto okruhu měl být určen spíše jen minoritnímu publiku a měl být výhradně zpravodajský. Okruh začal vysílat 6.11.1995, ačkoliv proti spojování těchto dvou rozhlasů byla Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání z důvodu legislativních překážek a zneužití dobrého jména obou rozhlasů.

Proto došlo k úpravě identifikace tohoto okruhu. Stanice se od této doby prezentovala větou: Na vlnách Svobodné Evropy posloucháte Český rozhlas 6 (Köpplová 2003).

Také roku 1995 vznikla stanice Rádio Nová Alfa ze starého rádia Alfa. Mělo jít o sesterskou stanici TV Nova. Takovou změnu však neschválila Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání. Rada udělila stanici Rádio Nová Alfa pokutu za nedodržování stanoveného programu. Ačkoliv později Rádio Nová Alfa zažádalo o změnu jména i skladby programu, stanici nebylo vyhověno kvůli nápadně podobnému logu jaké vlastnila TV Nova. Pokud by Rada změnu povolila, došlo by k významnému propojení dvou soukromých médií. V roce 1997 si musela stanice z rozhodnutí Městského soudu v Praze změnit název zpět na Rádio Alfa a v lednu 1999 Rada ukončila jeho činnost.

Dne 1.11.1996 vstoupil v platnost zákon č.272/1996 Sb. Zákon rozšířil působnost ministerstva kultury ve věcech vysílání, které nespádají pod Radu ČR pro rozhlasové a televizní vysílání.

V roce 1997 se opět zvyšovaly koncesionářské poplatky. Poplatek za rozhlasové vysílání činil 37 korun.

V roce 2000 získal Český rozhlas novou budovu v Římské ulici. Z tohoto místa začal rozhlas vysílat poprvé dne 4.11.2000.

Roku 2001 začal Český rozhlas výrazně rozvíjet své internetové stránky a stránky jednotlivých vysílacích okruhů a regionálních stanic.

Ze dne 17.5.2001 je zákon č.231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Zákon určil funkce Rady ČR pro rozhlasové a televizní vysílání, vymezil podmínky pro získání či odebrání licence nebo také podmínky vysílání reklam.

2.3 Vývoj televizního vysílání⁴

Počátky vzniku prvních televizí

Pojem „televizor“, který se skládá ze dvou slov: řeckého „tele“ neboli dálka a latinského „videre“ znamenajícího viděti, použil roku 1900 jako první francouzský inženýr Konstantin Perskou. Učinil tak na elektrotechnické výstavě v Paříži. Slovo televize, označující přenos pohyblivého obrazu na dálku se poté uchytilo v mnoha jazycích světa, snad kromě němčiny (Strasmajer 1978).

Od té doby televize pronikla do všech domácností a stala se jejich neodmyslitelnou součástí, lidem změnila jejich návyky a způsoby trávení volného času. Z nejmladšího hromadného sdělovacího prostředku se tak stalo nejmocnější masové médium (Strasmajer 1987).

Přístroj, který by přenášel pohyblivý obraz na dálku, se pokoušelo lidstvo vynalézt už v polovině 19. století. Až v roce 1883 student věd v Berlíně Paul Nipkow položil základ k mechanické televizi. Ve dvacátých letech 20. století tak proběhlo experimentální vysílání například v Německu, Velké Británii nebo Sovětském svazu. Způsob přenosu pohyblivého obrazu, tak jak ho známe prakticky dodnes, zapříčinil vynález snímací elektronky. Tu vynalezl Rus Vladimír Kosma Zworkyn v roce 1923. V následujících letech tak vznikl boj mezi zastánci starší, mechanické televize a podpůrci televize elektronické.

Televizní vysílání v období raného Československa

Mezi průkopníky televizního vysílání u nás patřil František Pilát. Ten s největší pravděpodobností na začátku třicátých let sestrojil první televizní přijímač a podařilo se mu zachytit pokusná vysílání z Londýna a Berlína. Také byl jedním z prvních propagátorů televize v době, kdy byla stále ještě ve fázi raného vývoje. K dalším osobnostem patří například Antonín Radba a Gustav Mahler, kteří psali odborné články na toto téma. Dále pak ing. Josef Bříza nebo německý profesor Matyáš Färber, který vypracoval projekt na budoucí telefikaci Československa. Při svém topografickém měření počítal s vybudováním čtyř hlavních zemských vysílačů. Jen není jisté, vzhledem k politické situaci této doby třicátých let a jeho sympatiemi s Henleinovou stranou, zda lze Färbera považovat za průkopníka televizního vysílání či zda plnil ještě jiné úkoly.

---

⁴ V této kapitole mi byla hlavní zdroj informací kniha: KÖPPLOVÁ, B. a kol. *Dějiny českých médií v datech: rozhlas, televize, mediální právo*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003. 462 s. ISBN 80-246-0632-1

Nejvýznamnější osobností Československa v tomto oboru byl fyzik a vědec doc. dr. Jaroslav Šafránek. Šafránek sestrojil 5. 12. 1935 první kompletní aparaturu pro vysílání a příjem na základě mechanického principu rozkladu televizního obrazu. O pět dní později předvedl veřejnosti své vysílací zařízení v Praze na Vinohradech. Během dvouměsíčního turné pak seznamoval obyvatelstvo se svým zařízením i po celém Československu. V roce 1936 pak vydal knihu s názvem „Televise“, která jako první komplexně pojednává o televizi v Československu.

Na naléhání radioamatérů a nadšenců do televizního vysílání sestavilo ministerstvo pošt a telegrafů v Praze v prosinci roku 1934 tříčlennou ministerskou komisi. Úkolem komise bylo prozkoumat stav rozvoje televize v dalších zemích světa a předložit doporučení, jakým směrem by se vývoj televize měl ubírat v Československé republice. Podklady o vývoji vysílání komisi poskytla například britská BBC, ale i Itálie a Německo. Poté mohlo ministerstvo zhodnotit stav vysílací techniky a také se rozhodlo vybudovat experimentální vysílač na mechanickém principu obrazového rozkladu.

Ministerstvo pošt a telegrafů bylo v třicátých letech v držení národně socialistické strany. Jelikož však Šafránek neměl mnoho finančních prostředků, spojil se později s některými předáky agrárníků. A tak agrární strana podporovala, i když nepřímou, televizní vysílání. Toho také využila v předvolebním období, kdy díky televizi napadla národně socialistickou stranu, ministerstvo pošt a telegrafů a vytknula jí její nezáměr o rozvoj televizního vysílání. V druhé polovině třicátých let bylo tedy ministerstvo pošt a telegrafů donuceno změnit postoj a alespoň předstírat zájem o tento nový druh média (Strasmajer 1987).

Šafránek se také postaral, aby se o jeho výzkumech a pokusech dozvěděla veřejnost. U té vzbudilo televizní vysílání velkou odezvu. Také proto bylo svoláno v Praze na Vinohradech na 20. února 1936 valné shromáždění s cílem informovat o stavu televizní techniky a možnostech televize. O akci informovaly deníky i odborné časopisy, a tak se ohlas veřejnosti ještě zvýšil. Protože se ale nepodařilo dosáhnout praktických výsledků, svolal Československý radiosvaz další veřejnou diskusní akci pod názvem „Proč žádáme brzké vybudování československé televize?“ V budově Národní kavárny v Praze se 15. února 1937 sešli novináři, členové radioklubů i někteří ministři. Zastánci televizního vysílání kritizovali postoj ministerstva pošt a telegrafů a jeho stanovisko počkat a sledovat vývoj televize v ostatních státech, místo možnosti pustit se do vývoje televize vlastní cestou pod vedením Šafránka a jeho skupiny. O to překvapivější bylo vystoupení zástupce ministerstva pošt a telegrafů Ing. Singera, který prohlásil, že ministerstvo v blízké době

zahájí experimentální vysílání televize. Nakonec se ukázalo, že sliby o brzkém zavedení televize měly uklidnit veřejnost. V roce 1938 začalo být jasné, že se realizace televize v Československu kvůli nacistickému nebezpečí odsouvá na neurčito. Docentu Šafránkovi bylo zabráněno v dalších pracích. Po druhé světové válce se již Jaroslav Šafránek dalších výzkumných prací neúčastnil.

Do boje o prosazení televizního vysílání v Československu se také velkou mírou zapojil náš tisk. Mimo jiné v tisku proběhla diskuze, jakým českým názvem nahradit cizí slovo televize. Veřejnost navrhovala pojmy jako rozhled, obzor, dálnohled, jasnomet, hlasobraz, okovid, vidimvas, nejčastěji se ale objevovalo slovo rozvid jako protějšek názvu rozhlas (Strasmajer 1987).

Období let 1943 - 1952

V roce 1943 si berlínská firma FERNSEH A.G. vybrala objekt textilní továrny v Dolní Smržovce u Tanvaldu jako svoje místo, kde bude pracovat na svých vojenských zakázkách. Při této činnosti se nezapomněla věnovat také vývoji nového televizního zařízení. Po osvobození v roce 1945 se firma přejmenovala na Televid. Již záhy však byla dána pod kontrolu sovětské vojenské správy. Ta nakonec přijala dohodu, která ujednávala, že na vývoji televizního zařízení se v Dolní Smržovce budou podílet jak přední čeští odborníci, tak zaměstnanci Leningradského televizního institutu i němečtí odborníci, dříve zaměstnanci podniku FERNSEH A.G. Ještě v prosinci téhož roku 1945 byla však firma Televid donucena zastavit svůj výzkum, neboť veškeré vybavení laboratoří si odvezla jako svou kořist Rudá armáda přímo do SSSR. Malá část zaměstnanců se přesunula do laboratoří textilní továrny v Tanvaldu (Köpplová 2003).

Roku 1946 se začíná výzkumem okolo televize zabývat Tesla Pardubice. Tesla se pak po celou dobu stala vývojářem dalších televizních technologií.

Televizní zařízení pak bylo veřejnosti představeno ve dnech od 15. května do 11. června 1948 na Mezinárodní výstavě rozhlasu v Praze (MEVRO).

V roce 1952 byl založen na základě vládního nařízení č.13 a po konzultacích se Sovětským svazem Československý rozhlasový výbor. Výbor založený podle sovětského vzoru měl na starosti rozhlasové a televizní vysílání po celém Československu. Výkonným náměstkem se stal Jozef Vrabc, i když formální hlavou organizace byl ministr informací a osvěty Václav Kopecký. Poté bylo v Praze zřízeno televizní studio. V prvních letech však

sídlilo především v technicky nedostačujících prostorách Měšťanské besedy ve Vladislavově ulici.

Podle sovětského modelu mělo televizní studio v Praze složitou organizační strukturu. Televizi tvořily dva podniky. První z nich, Správa spojů – Televize Praha, měl na starost provoz a údržbu. Druhý podnik Televizní studio Praha, řízené Československým rozhlasovým výborem, jmenovalo vedoucí pracovníky a schvalovalo informační zprávy ředitele. Mezi oběma podniky docházelo k častým sporům, jelikož zaměstnanci neměli mezi sebou jasně vytyčené kompetence a navzájem se odmítli respektovat. Vzájemné pole působnosti musela projednávat až ministerstva spojů a kultury v roce 1958, tehdy se také situaci podařilo vyřešit. Československý výbor měl také právo schvalovat televizní program.

Zahájení vysílání 1953 - 1959

1.5. 1953 pak bylo konečně zahájeno zkušební vysílání čs. televize.

„Televize první den odvysílala z filmového pásu tento zahajovací program: 1. Úvodní slovo pronesl Jaroslav Marvan. 2. Česká filharmonie zahrála kantátu Václava Dobiáše „Buduj vlast – posílíš mír“. 3. Náměstek předsedy Československého rozhlasového výboru Jozef Vrabcík oficiálně zahájil televizní vysílání. 4. Filmové aktuality: návštěva prezidenta Zápotockého u vojáků, záběry účastníků cyklistického závodu PBV, udělení řádu nejlepším pracovníkům. František Filipovský přímo ve studiu přednesl monolog z Moliérova Lakomce. Televize vysílala 3 dny v týdnu (v létě 2 dny), týdně 3,8 hodiny.“⁵

Lidé však v této době příliš televizi nekupovali, stála totiž 4 měsíční průměrné platy, raději se tedy chodili dívat do kluboven, knihoven a dalších veřejných míst. Postupem času se televizní vysílání rozšiřovalo na další hodiny a stávalo se pravidelným. Byla vysílána první televizní inscenace, přibýlo vysílání pro děti, první vlastní aktuality, poté natočila televize i první vlastní reportáž. Od roku 1955 byla také služba zpoplatněna, domácnost vlastníci televizor musela platit koncesionářský poplatek 15 korun měsíčně. Od téhož roku začíná televize vysílat i přímé přenosy. První přímý přenos byl odvysílán 11.2. 1955 z hokejového utkání Praha- švédský Leksand IF ze zimního stadionu v Praze na

---

⁵ KÖPPLOVÁ, B. a kol. *Dějiny českých médií v datech: Rozhlas, televize, mediální právo*.1.vyd. Praha: Karolinum, 2003. s.193-194. ISBN 80-246-0632-1

Štvanici. Následovalo vysílání dalších sportovních přenosů, například ze Závodu míru či z I. celostátní spartakiády. V roce 1956 pak československá televize provedla první přímý přenos ze zahraničí. Právě uvádění živých přenosů způsobilo nárůst zájmu o televizi.

Od počátku roku 1956 začalo také vysílat televizní studio Ostrava, poté i bratislavské televizní studio, a tak se na televizi mohli podívat i obyvatelé Slovenska. To bylo totiž do této doby bez televizního signálu.

Dne 1.12. 1957 přišlo v platnost vládní nařízení, na jehož základě byly vytvořeny dvě samostatné organizace, Československý rozhlas a Československá televize. Také vznikl Československý výbor pro rozhlas a televizi, na Slovensku pak samostatný Slovenský výbor pro rozhlas a televizi. Úkolem výborů bylo kontrolovat nejen hospodářské a technické záležitosti, ale i ideově-politická, umělecká a kulturní hlediska.

O měsíc později, tedy 1.1. 1958, se již nově oddělená Československá televize stala samostatnou rozpočtovou organizací.

A hned v roce 1959 přišly další změny v organizaci. Dne 30.9. vláda zrušila nařízením č.63 Československý výbor pro rozhlas a televizi a také Slovenský výbor pro rozhlas a televizi. V tomto případě se Československá televize stala samostatnou organizací úřední. O jejím fungování a úkolech rozhodovala vláda pomocí tzv. statutů.

Pod vlivem komunistické moci 1963 - 1968

Rozšiřování vlivu televize si v tomto období všimla i komunistická moc. ÚV KSČ vydala usnesení „O stavu a úkolech Československé televize a jejich vztazích k ostatním kulturním institucím“. Česká televize se podle vládnoucí strany KSČ měla díky svému vlivu stát nástrojem komunistů při šíření jejich idejí.

Dalším zajímavým mezníkem ve vývoji programu byl den 4.2.1963. Československá televize tehdy vysílala pořad *Mohu do toho mluvit*. V tento den na téma „*O pravdě v naší společnosti*“. Šlo tehdy o diskusní pořad, ve kterém v přímém přenosu náhodně vybraní občané hovořili s politiky. Pořad byl vysílán až do podzimu 1965, tehdy ho však ÚV KSČ zrušil.

Jiný rozruch způsobila v roce 1964 reportáž Otty Bednářové „*Volba povolání*“, jež byla vysílána v rámci cyklu *Zvědavá kamera*. Reportérka kritizovala přijímání dětí do škol podle třídního původu. Reportáž okamžitě vzbudila pohoršení stranické organizace okresu Ústí nad Orlicí. Ta zaslala na ÚV KSČ prohlášení, ve kterém žádala posílení ideologie v Československé televizi. Roku 1965 toto téma začalo projednávat předsednictvo ÚV KSČ a dospělo ke stejnému stanovisku jako ústecko-orlická stranická organizace.

Připustilo, že v publicistických pořadech bylo pochybeno. Zároveň zdůraznilo nutnost ideologické a politické práce v televizi (Köpplová 2003).

Dne 31.1. 1964 byl schválen zákon o Československé televizi č.18/1964 Sb. Zákon vymezil poslání, úkoly, kompetence televize a její vztah k dalším institucím.

V roce 1966, konkrétně v měsíci září, došlo k představení barevné televize na mezinárodní výstavě v Brně. Přesně o rok později podepsalo Československo smlouvu s Francií o spolupráci právě na vývoji barevného televizoru. A tak se od roku 1967 začala barevná televize v Československu prosazovat čím dál častěji.

Pražské jaro a následná normalizace 1968 - 1970

Již začátkem roku 1968 se začaly množit protesty proti zásahu ÚV KSČ do vysílání. Veřejnost také požadovala vrácení některých pořadů zpět na obrazovky. Mnohem častěji se začaly vysílat diskusní pořady reagující na nejdůležitější události ve společnosti.

Dne 21. srpna roku 1968 začala Československá televize vysílat již brzy ráno. Mimořádné zpravodajství z Měšťanské besedy ve 4:30 informovalo obyvatele Československa o příjezdu vojsk Varšavské smlouvy do země. Za čtyři hodiny bylo již sovětské vojsko v budově televize. Armádě se podařilo zastavit vysílání také za přispění pracovníka televize Karla Kohouta. Pracovníci televize se ale nehodlali vzdát a změnili místo vysílání do studia Skaut. Když jim bylo zabráněno vysílání i z tohoto místa, informovali veřejnost pomocí vysílače Cukrák a také z Výzkumného ústavu a.s. Popova pro sdělovací techniku. Československá televize poté změnila místo působení ještě jednou do budovy v Praze na Petřínách. Toto vysílání skončilo 26. srpna.

Dalo se očekávat, že represálie po 21. srpnu budou značné. Vedení SSSR vyžadovalo odvolání ústředního ředitele Československé televize Jiřího Pelikána. Ostatní personál se za svého nadřízeného několikrát postavil, přesto odvolání nedokázal zabránit. A tak byl v září Jiří Pelikán vládou zbaven své působnosti.

Pracovníci televize se také ostře ohradili proti faktu, aby televize stáhla z vysílání politickou publicistiku.

Z vládního nařízení vznikl Úřad pro tisk a informace, který měl usměrňovat a kontrolovat činnost tisku, rozhlasu a televize. Ten již v roce 1969 vydal několik požadavků pro televizi, tisk a rozhlas. Jedno z nařízení zakazovalo vést kampaně proti politickým představitelům, také je zesměšňovat pomocí karikatur či skandalizujících článků.

Další nařízení přišlo ihned po smrti Jana Palacha. Všechna média měla přinášet o případu jen ty informace, které poskytnou stranické a vládní orgány.

Někteří pracovníci televize neuposlechli. V pořadu *Slovo ke dni* z 22.1.1969 se několik publicistů k Palachově smrti a ke stavu současné společnosti vyjádřilo. Tímto vystoupením si tak zajistili odchod z televize. A tak 29. ledna začal na základě vládního usnesení Federální výbor pro tisk a informace odvolávat zaměstnance televize. Své místo musel opustit například Karel Kyncl, Vladimír Škutina či Kamila Moučková.

Od roku 1969 vysílala Československá televize podle federálního symetrického modelu. To znamená, že vzniklo vedení českého okruhu pro studia Praha, Brno a Ostrava a zároveň slovenského okruhu pro Bratislavu a Košice. Nad oběma okruhy bylo ještě Ústřední ředitelství ČST. Televize fungovala jako příspěvková organizace. Příspěvek dostávala ze státního rozpočtu.

Jako v dalších oblastech života občanů Československa, probíhala i v médiích po srpnu 1968 normalizace. Do programu Československé televize se zařadilo několik pořadů natočených podle stranických požadavků. Takový byl například publicistický pořad *A léta běží, vážení*. Ten diskreditoval svědka okolností smrti Jana Masaryka. Dalšími pořady byly dokumenty *Vlastenci bez masky* o srpnu 1969 z pohledu vedení KSČ a *Československo – rok zkoušek*, natočený sovětským štábem.

Na závěr roku 1969 se uskutečnila ideově tvůrčí konference ČST. Ta stanovila hlavní politické úkoly televize a také rozhodla o změnách na vysokých místech ve vedení.

Protože bylo donuceno odejít z Československé televize několik zaměstnanců, potýkala se televize nyní na počátku roku 1970 s nedostatkem pracovních sil. Byl proto vypsán konkurz na nové zaměstnance. Vybraní uchazeči museli projít nejen odborným, ale i politickým školením. Nové pracovní síly přicházely i v roce 1971. Na vše dohlížel nově založený kádrový a personální útvar Československé televize Praha a jednotlivých studií. Kádrové změny pokračovaly i v roce 1972. A i v dalších letech se uskutečňovalo prověřování vlastních pracovníků přímo Československou televizí. Hodnocení pracovníků docházelo například v oblastech jejich politické angažovanosti, studiu marxismu-leninismu nebo iniciativě při plnění závěrů sjezdů ÚV KSČ.

Období let 1977 - 1988

Jiné politické boje, do kterých byla zatažena i Československá televize, začaly v roce 1977. Dne 13. ledna začala vysílat kampaň proti těm, kteří podepsali Prohlášení Charty 77. Signatáři Charty 77 byli v kampani nazýváni zrádci a služebníky imperialismu. Ve zpravodajství Televizních novin, vysílaných ČST, byly uveřejňovány protestní rezoluce stranických organizací.

Na obrazovce se během měsíce ledna objevilo ještě několik pořadů namířených proti chartistům. Jedním z nich byla i odvysílaná výpověď bývalého ředitele Městských divadel pražských Oty Ornesta. Celé prohlášení, ve kterém lituje svého postoje z roku 1968 a zřiká se Charty 77, bylo zinscenováno Státní bezpečností. Ota Ornest k němu byl fakticky donucen.

Pořadem, který měl očernit jinou postavu Charty 77, byla desetiminutová reportáž *Kdo je Václav Havel*. Podobná reportáž byla natočena i o spisovateli Pavlu Kohoutovi.

V Československé televizi byl také vysílán publicistický pořad s názvem *Vysoká hra*. Ten měl ukazovat práci západních špionážních centrál a dalších lidí, kteří se pokoušeli rozvrátit socialismus v ČSSR.

V dalších letech se situace podstatně uklidnila a Československá televize začala vysílat pořady a filmy, známé i v dnešní době, z nichž se řada dočkala uznání a ocenění i v zahraničí jako například film *Zlatí úhoři* či *Jak dostat tatínka do polepšovny*.

V prosinci 1979 byl vysílán první pořad upravený i pro sluchově postižené občany. Další novinkou bylo pokusné vysílání teletextu v roce 1982.

Roku 1983 slavila Československá televize 30. výročí působení. Z tohoto důvodu se 2. května sešlo slavnostní shromáždění v Paláci kultury v Praze. Mezi pozvanými byla celá řada členů ÚV KSČ a vlády. Prezident ČSSR Gustáv Husák propůjčil několika zaměstnancům Československé televize Řád práce, vyznamenání Za zásluhy a výstavbu nebo vyznamenání Za vynikající práci (Köpplová 2003).

Dne 11. června 1985 vznikl na základě vyhlášky Federálního ministerstva spojů Rozhlasový a televizní řád. V řádu byly definovány pojmy televizní a rozhlasový vysílač a udána práva a povinnosti vlastníků těchto přijímačů.

Ještě v roce 1988 mělo ÚV KSČ s Československou televizí své plány, jak díky ní prosadit své stranické zájmy. Vydalo proto zprávu „*Stav a další záměry realizace programu XVII. sjezdu KSČ v působení Čs. televize*“ Československá televize vysílala cykly stranického vzdělání a další pořady informující o stranických orgánech. Ve zprávách chtělo vedení ÚV KSČ dále prosazovat hlavně zprávy ze zemí RVHP. Jiným druhem pořadů byly seriály. V tomto odvětví si prosadila komunistická strana natočení seriálu *Gottwald* nebo *Rodáci*.

Revoluce a porevoluční období 1989 - 1992

Jeden z posledních pořadů zaměřených proti rozvracečům socialismu byl vysílán v září 1989 pod názvem *Říkají si nezávislí*. Ten odsuzoval protirežimní demonstrace konané v roce 1988 a lednu 1989.

Poté již následoval listopad 1989 a rozklad režimu. Dne 21. listopadu se zaměstnanci Československé televize shromáždili v garážích přenosové techniky na Kavčích horách. Od tohoto dne se tzv. „garáže“ začaly uskutečňovat pravidelně v počtu i téměř dvou tisíc lidí. Ve svém prohlášení požadovali pracovníci ČST odstoupení ÚV KSČ a v řady ČSSR, také potrestání viníků zásahu proti demonstrantům na Národní třídě. Přihlásili se k programu Občanského fóra. Mezi další požadavky patřila možnost vysílat pravdivé a úplné zpravodajství o právě nastalé situaci a také možnost zveřejnit petice a protesty proti režimu. Zástupcům zaměstnanců Československé televize se podařilo prosadit vysílání 6 přímých vstupů z Václavského náměstí. Další čtyři přenosy byly cenzurovány.

Pracovníky televize podpořilo i shromáždění několika set studentů přímo na Kavčích horách.

Komunistická strana si toto nemohla nechat líbit, a proto byl v noci ze středy na čtvrtek 23. listopadu celý objekt Československé televize kontrolován pohotovostním plukem Sboru národní bezpečnosti. Zaměstnanci televize se tímto krokem nedali zastrašit a po vystavení ultimáta byl pluk nucen Kavčí hory opustit.

Den poté, 24. listopadu, vysílala televize záběry studentů z brutálního zásahu z Národní třídy.

Další přímý přenos, který vedení ČST pod nátlakem povolilo, byl z Letenské pláně 25. listopadu.

Ještě v prosinci 1989 měli zaměstnanci Československé televize pocit, že televize neinformuje o přesném dění v ČSSR a požadovali odstoupení pracovníků redakce Televizních novin. Také pak zrušení celozávodního výboru KSČ, základní organizace KSČ a Lidových milic v ČST Praha.

Ústřední ředitel ČST, Miroslav Pavel, se snažil situaci řešit. Avšak nevybral zcela vhodný způsob. Podle jeho Rozhodnutí č.26/1989 se stala televize státním sdělovacím prostředkem místo veřejným médiem. Na rozhodování by se podílel člen Československé strany socialistické jako programový náměstek a také Politická programová rada, složená ze zástupců politických stran, tedy včetně KSČ. Odborová organizace ani Stávkový výbor s jeho návrhem nesouhlasily (Köpplová 2003).

Dne 18.12. 1989 vznikla Nová odborová organizace. Ta byla v lednu následujícího roku přejmenována na Nezávislou odborovou organizaci.

I v roce 1990 pokračovalo vypořádání se s minulostí a napravování nepravostí páchaných komunistickým režimem.

Nejdříve byla ustavena rehabilitační komise ČST. Komise měla osm členů a zabývala se posuzováním jednotlivých případů zaměstnanců, kteří byli nějakým způsobem politicky postiženi v době totality. Tomuto speciálnímu orgánu se podařilo za rok projednat 207 případů. Z tohoto počtu odškodnila 156 zaměstnanců.

Dalším krokem bylo zrušení kádrového a personálního úseku ČST.

14.5.1990 se odehrály změny tentokrát v oblasti vysílacích programů. Vznikl třetí vysílací program OK3. Poté došlo k přejmenování prvního televizního programu na F1 a druhého na český program ČTV a na S1 na Slovensku.

V roce 1991 vznikla Slovenská televízia na základě usnesení zákona Slovenské národní rady č.136/91. Vyčlenila se tak z Československé televize. Slováci měli na starost právě program S1 a část programu pro F1. Bylo jasné, že česká strana musí začít podle federalistického modelu chystat zákon o České televizi.

Dne 30.11. 1991 vydalo Federální shromáždění ČSFR zákon s číslem 468/1991 Sb. Ten povoloval vysílání jak veřejnoprávních médií, tak i médií soukromých, tedy tzv. duálního systému.

Jako reakce na vytvoření Slovenské televízie začala k datu 1.1.1992 vysílat Česká televize. O jejím působení rozhodla již 7.11.1991 Česká národní rada zákonem č. 483/1991 Sb. Jako prozatímní ředitel byl zvolen Ivo Mathé. Také byla ustanovena devítičlenná Rada ČT. Rada schválila 15.4.1992 Statut České televize. Do kompetencí České televize patřil vysílací program ČTV a OK3, přispívala též do federálního okruhu F1.

Důležité bylo, že Česká televize byla stanovena jako na státu nezávislá instituce, jejíž financování či struktura odpovídaly demokratickým standardům.

Období České republiky

S rozpadem federálního systému v Československu se měnil i vývoj vysílání. Zanikla Československá televize. Jejím právním nástupcem byla od 1.1.1993 Česká televize. Česká televize začala vysílat na třech vysílacích programech. Ty dostaly svoje názvy. Hlavní program ČT1 byl vysílán na dosavadním kanálu ČTV, okruh F1 změnil název na ČT2, poslední program OK3 pak na ČT3.

Od 1. ledna 1993 byla Česká televize členem prestižní Evropské vysílací unie.

V roce vzniku samostatné České republiky se začaly utvářet i další konkurenční televize.

První televizí byla soukromá komerční televize Premiéra TV společnosti FTV Premiéra. Licenci této televizi udělila Rada pro rozhlasové vysílání již v listopadu 1992. Vysílat začala 20.5.1993 v Praze, měla však pouze regionální dosah pro oblast Prahy a středních Čech. Proto na poli vysílání zůstala na prvním místě stále Česká televize.

Mnohem úspěšnější byla až TV Nova. Licenci na tuto první celoplošnou komerční televizi vlastnila společnost CET 21. Generálním ředitelem této organizace se stal Vladimír Železný. Její první vysílání připadlo na 4. února 1994. TV Nova začala přerušovat program reklamou. To však neodpovídalo české zákonné normě. Proto Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání v tomto případě poupravila zákon. Všechny komerční televize tak mohou pořady přerušovat reklamou.

Televize Nova plnila přesně úlohu komerční televize, přinesla změnu a oživení pomocí amerických seriálů a filmů, někdy i skandalizujícího zpravodajství. Během prvních čtyř měsíců se dočkala TV Nova mnohem větší sledovanosti než všechny programy České televize dohromady (Pittermann 2002).

V roce 1994 začal vysílat také u nás první pravidelný satelitní kanál Kabel Plus Film. A začala přibývat i první regionální vysílání díky přidělení licence Jiřímu Svobodovi z Pelhřimova, společnosti Kabel Plus Střední Morava nebo RTT Média Přerov. Následovaly další společnosti v různých lokalitách po celé zemi.

Poté se v České republice objevil i nejuspěšnější americký placený program Home Box Office (HBO).

Dne 8.12.1994 byl přijat zákon o rozhlasových a televizních poplatcích č. 252/1994 Sb. Zákon stanovil výši poplatků a také sankce za neplacení poplatků nebo nepřihlášení televizního přijímače.

Zatímco se stanice Nova těšila z přízně diváků, Premiéra TV čelila v lednu 1995 ztrátám ve výši více jak sto milionů korun. Její sledovanost se pohybovala do 5%. Také proto nebyla televize zajímavá pro zadavatele reklam. Její další budoucnost závisela na financování Investiční a poštovní banky.

Dnem 1. dubna 1995 nabyl platnost zákon č. 40/1995 Sb. Zákon pojednával o regulaci reklamy. Bylo třeba právě s rozvojem komerčních televizí ujasnit vztah reklamy k dětem či jak pojmout reklamy na alkohol, tabák, léčiva nebo zbraně.

Další zákon o rozhlasovém a televizním vysílání s číslem 301/1995 Sb. přijala Poslanecká sněmovna 8.12.1995. Novelizovala tak ten starší z roku 1991. Zákon byl více

liberálnější a omezil pravomoci Rady ČR pro rozhlasové a televizní vysílání. Česká televize tímto zákonem trvale získala druhý okruh ČT2. Oba programy České televize se odlišovaly. Program ČT1 plnil úkol veřejné služby, ale také vysílal zajímavé pořady, které byly pro diváky hlavně atraktivní. Na kanálu ČT2 se objevují náročnější programy, určené například pro specifické skupiny diváků (Pittermann 2002).

To, jak jsou jednotlivé pořady úspěšné či ne, bylo možné měřit od roku 1996, kdy Sdružení komunikačních a mediálních organizací, zastupující Českou televizi, TV Nova a Premiéra TV, podepsalo smlouvu se společností Taylor Nelson AGB Media Facts. Sledovanost pořadů v ČR byla od té doby měřena elektronicky pomocí tzv. peoplemetrů (Köpplová 2003).

Od roku 1996 se začaly objevovat problémy s vysíláním TV Nova a jejím ředitelem Vladimírem Železným. Dne 30.11.1996 odvysílala televize Nova ve svém zpravodajství záběry prezidenta ČR Václava Havla před operací plic. Reportéři natočili tyto záběry z okna protějšího bytu. V této souvislosti se Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání zmínila o neetickém vysílání některých mediálních prostředků. V lednu 1997 opět Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání vyjádřila znepokojení o porušování objektivitu a využívání zpravodajských pořadů k cíleným dezinformacím v mediální sféře. TV Nova měla také propagovat své obchodní zájmy ve sporech. Rada proto v tomto případě uvažovala o odejmutí licence této televize. Také generální ředitel České televize Ivo Mathé si stěžoval Radě ČR pro rozhlasové a televizní vysílání. Podle něho TV Nova v pořadu Volejte řediteli uveřejňovala schválně zkreslené informace o činnosti České televize. Rada však nebyla schopna podle právního řádu s touto věcí cokoli dělat. Jiný skandál způsobila kontroverzní reportáž Josefa Klímy z pořadu Na vlastní oči také vysílaná stanicí TV Nova. Po této reportáži se rozšířila vlna Romů, kteří odcházeli do Kanady a dalších zahraničních zemí.

Začaly se též šířit zprávy, že se generální ředitel TV Nova Vladimír Železný chce stát majoritním vlastníkem společnosti CET 21, s.r.o.

Další novelu zákona o rozhlasovém a televizním vysílání schválil Parlament České republiky 12.6.1997. Zákon č. 135/1997 zvýšil počet členů Rady ČR pro rozhlasové a televizní vysílání z devíti na třináct. Koncesionářský poplatek již dosáhl výše 75 korun měsíčně.

Dne 3.12.1997 opět rozhodovala Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání.

„Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání přijala stanovisko ke kontrole zneužívání politického vlivu médií, v němž vyjádřila znepokojení nad politickým vlivem dominantní celoplošné TV Nova, poukázala na nebezpečí zneužití takového vlivu a konstatovala, že do přijetí nových mediálních zákonů nemá předpoklady k řešení stížností na nepravdivé informace ve vysílání. Rada stanovisko přijala, po shlednutí reportáže o údajném alkoholismu Miloše Zemana a zprávy o údajné vile Václava Klause ve Švýcarsku, které v předchozích dnech TV Nova vysílala na prvním místě ve své hlavní zpravodajské relaci Televizní noviny. K případu jako takovým se Rada s ohledem na možná rozhodnutí soudu nevyjádřila.“⁶

Celá situace pak vyvrcholila 1.7.1998, kdy se Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání pokusila odejmout licenci pro vysílání společnosti CET 21. Proti společnosti bylo zahájeno správní řízení. Důvodem tohoto postihu bylo podle Rady neustálé porušování zákona o rozhlasovém a televizním vysílání v pořadu TV Nova Volejte řediteli. Řízení bylo však později přerušeno.

V dubnu 1998 změnila generálního ředitele Česká televize. Na místo Iva Mathé nastoupil Jakub Puchalský.

V měsíci dubnu 1999 byl odvolán z funkce generálního ředitele a jednatele stanice TV Nova Vladimír Železný. Rozhodla tak valná hromada České nezávislé televizní společnosti, servisní organizace starající se o vysílání TV Nova. Jako důvod uvedla jednání proti zájmům ČNTS a překročení pravomocí. Vladimír Železný zareagoval na vzniklou situaci rychle a již v srpnu 1999 společnost CET 21, držitelka licence k vysílání TV Nova, přestala spolupracovat s organizací ČNTS. Vladimír Železný odůvodnil tento krok nepředáním ČNTS denního vysílacího plánu. Televize Nova začala vysílat z vypůjčených prostor s novou servisní společností Českou produkční 2000.

Dne 15.12.1999 odstoupil Jakub Puchalský z funkce generálního ředitele České televize z důvodu nedostatečné podpory Rady ČT, a tak v lednu 2000 volila Rada ČT nového generálního ředitele. Ve volbě zvítězil Dušan Chmelíček. Nový generální ředitel po svém nástupu jmenoval v dubnu ředitelem zpravodajství Jiřího Hodače. Ten po čtyřech měsících chtěl ze své funkce odstoupit. Prý proto, že vedení ČT se nechává ovlivňovat osobami, které do řízení televize nemají právo zasahovat.

---

⁶ KÖPPLOVÁ, B. a kol. *Dějiny českých médiích v datech: Rozhlas, televize, mediální právo*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2003. s.313. ISBN 80-246-0632-1

V listopadu 2000 vláda schválila novelu zákona o rozhlasovém televizním vysílání, sladila tak jeho znění s požadavky vydanými Evropskou unií.

Ani rok nevydržel Dušan Chmelíček ve své funkci generálního ředitele České televize. Na základě rozhodnutí Rady ČT, že Chmelíček nedodrжуje projekt, kvůli kterému byl zvolen, ho Rada ČT 12. prosince 2000 odvolala. Dne 20.12. 2000 byl jako nový ředitel ustaven Jiří Hodač. Tím se v České televizi spustil maratón nedorozumění a protestů. Ačkoliv Krizový výbor zaměstnanců ČT doporučil Jiřímu Hodačovi, aby se funkce neujímal, Hodač se stal i přes protesty zaměstnanců novým generálním ředitelem.

Protesty proti Jiřímu Hodačovi pokračovali nadále. Vznikla iniciativa „ČT- věc veřejná“ nebo petice „2000 slov v roce 2000“, pod kterou se podepisovalo stále více lidí.

Jiří Hodač začal přerušovat vysílání ČT a začal ho nahrazovat černobílými nápisy o tom, že se v budově ČT zdrжují neoprávněné osoby a program, který by byl vysílán by nebyl autorizovaný.

28.12.2000 po rozhodnutí Rady ČR pro rozhlasové a televizní vysílání musela Česká televize obnovit vysílání. Zpravodajství bylo rozděleno na dvě skupiny, každá vysílala své vlastní zprávy.

Na Nový rok, 1.1.2001, přešlo více jak dva tisíce zaměstnanců České televize do stávky.

Kvůli situaci v České televizi zasedal mimořádně i Parlament ČR dne 5. ledna 2001. Na nastalé situaci však nemohl nic změnit. Poslanci se vyjádřili, že Česká televize neplní své povinnosti dané zákonem a mohli jen odsouhlasit, že zvolení Jiřího Hodače do funkce bylo legální.

Dne 11.1.2001 rezignoval Jiří Hodač ze své funkce. Jeho nástupkyní se dočasně stala Věra Velterová. O den později byla schválena novela zákona o ČT a odvolána Rada ČT Poslaneckou sněmovnou. Poslanci za dobu nefungování Rady ČT rozhodovali jejím jménem. Proto 9.2.2001 zvolili generálním ředitelem ČT Jiřího Balvína. Poté Nezávislá odborová organizace odvolala probíhající stávku zaměstnanců ČT (Köpplová 2003).

V květnu 2001 zvolili poslanci novou Radu ČT. Ta měla 15 stálých členů. Rada 31.10.2001 zvolila legitimním generálním ředitelem Jiřího Balvína. Tak byly problémy v České televizi po dlouhé době ukončeny. Pozitivní stránkou krize bylo demokratické vyřešení problémů a také ten fakt, že se občané dokázali postavit proti politickému zasahování do činnosti ČT. Avšak během krize také výrazně poklesla prestiž České televize.

3 Jak a nakolik média ovlivňují procesy politického rozhodování

3.1 Média a politika v období komunistické totality

Jak je vidět z předešlého shrnutí vývoje médií v historii Československa a později i České republiky, média a politika se neustále prolínají a je takřka nemožné, aby se vzájemně neovlivňovaly.

Jejich vliv je zřejmý oběma směry, ať média působí na politickou sféru či naopak političtí činitelé ovlivňují média.

Pokud bych chtěla popsat toto ovlivňování v demokratické společnosti, nebylo by zřejmě na škodu popsat nejprve situaci za období komunistické diktatury. Měla v této době média vůbec šanci nějakým způsobem zasáhnout a ovlivnit situaci té doby? Měnilo se snad nějak chování komunistických politiků v závislosti na sdělovacích prostředcích?

Je jasné, že komunistický režim držel veškerá média té doby pod svojí kontrolou. K tomu mu pomáhal jeden z nejmocnějších nástrojů – cenzura. Cenzura se ovšem nevyskytovala jen v oblasti novin, rozhlasu a televize. Komunisté ji přenesli na všechny oblasti společenského života. Cenzura byla nutná k ovlivňování obyvatelstva a vůbec k udržení totalitního systému. Bez ní hrozilo nebezpečí, že si obyvatelé uvědomí možnost lepšího života, absurditu systému ve státě a začnou se bouřit. Cenzura bránila tomu, aby byla prolomena stranická neomylnost, která zaručovala komunistům neodmyslitelnou vedoucí úlohu ve státě.

Vše se tak muselo podřizovat komunistickému vedení. Výjimkou nebyla ani média. Režimu nepohodlní novináři byli zbaveni svých funkcí. Do sdělovacích prostředků také nastoupili cenzurní redaktoři, kteří dohlíželi na dodržování politiky KSČ. Zveřejnění zpráv bylo pozastaveno v případě porušení státního tajemství nebo ohrožení politické linie komunistické strany.

Zprávy namířené proti režimu se do sdělovacích prostředků nedostali. Avšak zajímavé je, že hlavně v novinách byly cenzurovány i tiskové chyby. Ty komunisté považovali za úmyslné provokace „reakčních novinářů“. Mezi závady patřilo také zalomení titulů na stránkách novin, ve kterých viděli cenzoři v případě opravdové fantazie záměrné útoky nebo zesměšňování komunistické politiky. Objevily se i mnohdy banální zásahy cenzury, které v dnešní době spíše vyvolávají úsměv nad tím, v čem dokázali cenzurní redaktoři vidět napadení režimu této doby.

Jako příklad lze uvést reportáž Československého rozhlasu týkající se Štafety míru a přátelství. V reportáži byla detailně popsána cesta přes Slapskou přehradu. Bylo tak

porušeno státní tajemství. Cenzor jako vysvětlení uvedl, že si nepřítel z těchto údajů mohl vypočítat kapacitu přehrady a zneužít těchto údajů.

Další těžko pochopitelný zásah v Československém rozhlasu proběhl v relaci o V. I. Leninovi. Součástí popisu Lenina bylo i spojení o tom, že lživým okem pozoruje ostatní. Redaktoři poté museli vyškrtnout slovo lživé, neboť šlo prý o urážku (Kaplan, Tomášek, 1994).

Dopad cenzury se odrážel v práci a myšlení novinářů. Ti se museli soustředit na to, zda bude jejich práce přijatelná pro komunistické vedení. Dá se tedy říci, že nepsali v zájmu čtenáře, ale v zájmu politických orgánů.

Komunistické vedení mělo pod dohledem veškeré informace. Na veřejnost pak uvolňovalo jen ty, které se hodily k udržení mocenského monopolu.

„Informační systém má dvě stránky: jednak seznamuje politická místa s veřejným míněním, jednak poskytuje veřejnosti informace o událostech doma i v zahraničí a spoluvytváří veřejné mínění. V komunistické režimu neexistoval volný tok informací ani shora dolů, ani směrem opačným.“⁷

Docházelo tak k zkreslování informací nebo dokonce k záměrnému podávání nepravdivých zpráv. Obyvatelé byli nedostatečně informováni. Navíc jen z jednoho úhlu pohledu. Tato situace vedla k faktu, že společnost přestávala mít zájem o nové informace nebo nové zprávy sháněla v jiných, často zakázaných zdrojích.

Ze studovaného materiálu se mi nepodařilo získat důkaz, že by snad některé médium mohlo mít vliv na politiky a ti se pak snažili přizpůsobit veřejnému mínění. I v tomto případě se objevila neomylnost komunistických vůdců, jejichž pravda byla vždy ta správná. V tomto případě se lze opřít i o jeden znak totalitních režimů a to ten, že totalitní vůdce nemusí nikoho přesvědčovat, totalitní vůdce potřebuje jen absolutní poslušnost společnosti (Fidelius 2002).

Lze tedy říci, že v období socialistického režimu v Československu nemohla média nikterak výrazně ovlivnit politické dění. Výjimky, kdy byla komunistická politika kritizována, lze najít ještě před únorem 1948 a v období pražského jara v roce 1968. V prvním případě byla však veškerá kritika zastavena únorovým pučem, zastavením fungování některých hromadných sdělovacích prostředků, stíháním novinářům

---

⁷ KAPLAN, K. – TOMÁŠEK, D. O cenzuře v Československu v letech 1945-1956. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. s.50 ISBN: 80-85270-38-2 s. 50.

vystupujícím proti režimu a zavedením cenzury. Tato situace se obdobně opakovala v roce 1968.

Naštěstí v československých dějinách přišel listopad 1989. V tomto období sehrála média významnou roli a dá se říci, že bez nich by převrat nebyl možný.

3.2 Média a politika v demokratické společnosti

V demokratické společnosti je vztah médií a politiků naprosto odlišný. Média zde mají dvě hlavní úlohy. Tou první je zajistit informovanost všech občanů ve státě. Druhá role se týká kontroly politického aparátu. Média musí dohlížet na to, aby plnil zcela svou funkci a jestliže se tomu tak neděje, informovat širokou veřejnost. Pokud by snad chtěla vláda ovlivňovat složení informací, je jejich povinností zasáhnout. Tato role je někdy nazývána rolí „hlídacího psa“ (watchdog).

V současné době jsou média mnohokrát jediným zdrojem našich poznatků o politice. A protože i sdělovací prostředky musí být ekonomicky úspěšné, upravují si zprávy z politiky tak, aby přitáhly pozornost co největšího počtu čtenářů. Kdyby média zobrazovala politiku takovou jaká je, například jenom otištěním stanov politických stran, jejich existence by netrvala příliš dlouho.

Proto dochází v mediální sféře k zpracovávání témat podle tzv. **mediální logiky**. Ta by se dala popsat několika znaky:

1) personalizace politiky: vzrůstá význam osobností, kterým se dává ve vyobrazení politiky přednost před důležitými tématy

2) drammatizace, konfliktnost: politika je vyobrazena dramaticky, média vyhledávají zvraty či nečekaná odhalení

3) depolitizace: ubývá diskusí „tváří v tvář“, dává se přednost zábavné formě, která nikdy nemůže přesně vystihnout řešený problém

Politika je tak celkově trivializována. Dochází zde k tzv. **infotainmentu**. Tento jev lze popsat jako upřednostňování zábavy před kvalitními informacemi (Jirák, Köpplová 2007).

Dalším znakem mediální produkce je **nastolování témat (agenda-setting)**. Nastolování témat se projevuje tak, že široká veřejnost, ale i politici mají sklon považovat za důležitá témata přesně ta, která jako důležitá vyobrazují média.

Pokud chce být politik úspěšný a chce získat podporu při volbách, je zcela nezbytné, aby se pravidelně objevoval v médiích. V tomto případě se pak musí přizpůsobit všem výše uvedeným znakům.

Politické strany ve svém středu potřebují výraznou osobnost, která bude pro novináře mediálně atraktivní. Ti politici, kteří jsou v médiích zobrazováni nejčastěji a jsou tedy nejznámější, se pak objevují na předních místech na volebních kandidátkách. Politici vystupují v různých televizních talk-show, které s politikou nemají vůbec nic společného, jen aby se zviditelnili a utvořili si svůj obraz sympatického, zábavného politika, který se ničím neliší od ostatních lidí.

I ostatní politické debaty musí být divácky atraktivní. V poslední době snad nejde ani o to, aby se zástupci dvou soupeřících stran dohodli, vymysleli nějaké rozumné řešení, došli ke kompromisu, ale jde zde hlavně o konflikt, který vyústí ve střet dvou protivníků. Politika se zjednodušuje, aby oslovila co nejširší publikum. Média se zaměřují na atraktivní stránky aktuálně řešeného politického problému. Věnují se emocím a zábavným okolnostem, ale nenahlízejí do jeho vnitřní podstaty (Koubek 2006).

Politika tak sama sebe zobrazuje pro média nepříjemnějším způsobem. Dává přednost přitažlivé formě. Mediální poradci politiků upravují sdělení ze zasedání a schůzí tak, aby byla zajímavá a nebylo je třeba dále nijak výrazně upravovat. Politici svá prohlášení pro média formulují způsobem, který opět musí zaujmout. Za úspěch se počítá, pokud se některý výrok z projevu politické osobnosti dostane přímo jako titulěk.

Výše uvedené znaky mají vliv na zjednodušení, až banalizaci zobrazení politiky. Toto zobrazení způsobuje nedůvěryhodnost politiky a politiků. A později vede i k špatnému mínění voličů a všeobecnému názoru, že politici jsou úplatní podvodníci (Koubek 2006).

Z výše uvedených faktů by se dalo usoudit, že vliv médií na politiky má jen negativní účinky. Dle mého názoru jde v tomto případě o vývoj doby spojený s globalizací a vzrůstajícím konzumem společnosti, který se projevuje i v dalších případech společenského života. Média jsou v každém případě nutná k ovlivňování a kontrole politické sféry. Bez nich by pak vedoucí osobnosti státu mohli libovolně zasahovat do věcí,

aniž by o tom ostatní občané věděli a měli možnost situaci změnit. A sám politik se podle mého názoru raději podřídí médiím a veřejnému mínění, než aby riskoval nepřízeň voličů. V tomto případě vidím pozitivní stránku věci.

Pro úplné shrnutí nelze zapomenout na to, že i politika má vliv na média. Politické osobnosti sice sdělovací prostředky nevlastní, moc nad nimi však mají. Tato moc se stupňuje před volbami. Praktikují se různé výhrůžky typu ztráty licence, či postu ředitele nebo redaktora. Dochází i ke snaze si u příslušného novináře získat přízeň zvaním na večeri a podobně (Koubek 2006).

Dalším způsobem jak ovlivnit média jsou zákony. Jde tak například pohrozit zvýšením koncesionářských poplatků. V současné době se diskutovalo o tzv. „náhubkovém zákoně“, zda a v jaké míře ovlivňuje nezávislou práci novináře a možnost pravdivě a hlavně uceleně informovat veřejnost.

3.3 Dotazník: Jak vnímá česká veřejnost politické dění a politiky díky médiím

V souvislosti s tímto tématem a fakty mě zajímalo, jak na celou problematiku médií a politiky nahlíží veřejnost. Rozhodla jsem se proto vytvořit dotazník s názvem „Jak vnímá česká veřejnost politické dění a politiky díky médiím“.

Dotazník se skládal ze 13 otázek. (viz příloha) Vyplnilo ho 100 respondentů, mužů (32 respondentů) i žen (68 respondentů). Respondenti byli poskládáni i z hlediska různého dosaženého vzdělání, od základního školního vzdělání až po vysokoškolské. Dle věku jsem dotazované rozdělila na tři skupiny: od 18 do 30 let věku (34 respondentů), od 31 do 50 let věku (42 respondentů), 51 let a více (24 respondentů).

Jelikož je můj výzkum založený na dotazníkové metodě, pozorování záleží na odpovědích respondentů. Každý dotazník, ačkoliv je anonymní a velice objektivní, může být zkreslen právě dotazovanými osobami. Ty mohou odpovědi záměrně upravit, například pokud nechtějí přiznat jednotlivá fakta. Může záležet také na situaci, při které je dotazník vyplňován nebo náladě respondenta. Proto budu v této části pracovat převážně s domněnkami.

V další části této práce se tak pokusím o analýzu získaných informací.

Již v prvních dvou otázkách vyšly najevo informace, které se daly předpokládat a které souvisí s vývojem médií a společnosti v posledních letech.

Více jak 90 % dotazovaných sleduje aktuality v médiích minimálně jednou denně. Tento jev souvisí se snadnější dostupností informací. Také se tak ukazuje zájem o nové informace, které se mohou měnit i několikrát denně.

Druhá otázka se zaměřovala na nejvyužívanější druh médií. Zde se ukázalo, že jasnou převahu má televize. Tuto možnost zvolilo 53 % dotazovaných. Jako druhé nejoblíbenější médium respondenti zvolili internet, což ukazuje na jeho postupné rozšíření v současné moderní době i mezi nejstarší skupinou, starší 51 let. Nejméně respondentů uvedlo možnost sledování tisku a rozhlasu. Je jasné, že čtenáře tisku přebírá televizní vysílání, které je součástí dnešní konzumní společnosti. Dalším důvodem by mohla být špatná finanční situace na to, aby si čtenář mohl každý den kupovat alespoň jedny noviny. Možnost rozhlasu uvedli hlavně zástupci nejstarší skupiny. Zde by mohlo jít o zvyk z let, kdy ještě televize a internet nebyly vůbec nebo byly špatně dostupné.

Ve třetí otázce jsem se ptala, zda dotazovaní věří médiím. Nikdo z nich však nezaškrtnl možnost, že médiím věří zcela stoprocentně. Největší počet 81 % dostala možnost spíše ano. To dokazuje, že veřejnost přijímá témata, která média stanovují, ale dokáže nad nimi přemýšlet, analyzovat je a vybírat si informace, které přijme za své. Jeden ze sta dotazovaných se pak vyjádřil, že médiím určitě nedůvěřuje.

V dalších dvou otázkách jsem se zaměřila na výskyt zpráv z politiky v hromadných sdělovacích prostředcích. V tomto případě se zřejmě projevilo znechucení lidí nad politikou, kdy 45 % dotazovaných vyjádřilo možnost, že politiku spíše nesledují. Mezi těmito 45 lidmi bylo nejvíce dotazovaných z první, nejmladší věkové skupiny do třiceti let. To by ukazovalo na nezájem mladých lidí o politiku. I když na tomto jevu by měly zřejmě zásluhy i starší generace, tedy rodiče těchto mladých lidí. Kdyby totiž politice věnovali pozornost nebo jí jen nekritizovali, přejímali by děti tento zájem od nich. Stejnou úlohu jako rodičům bych pak přisoudila škole, která by měla vychovávat děti k demokratickému smýšlení, aktivnímu přístupu k dění kolem sebe, rovněž tak se věnovat mediální výchově. Další, zcela jinou možností nezájmu obyvatel republiky o politiku bych pak spatřovala v minulé době a komunistickém režimu. Tehdy lidé neměli šanci zasahovat do politiky a často bylo lépe se v případě odlišného názoru třeba i s malou demokratickou myšlenkou nikterak veřejně neprosazovat. Ze sta dotazovaných pak 21% lidí věnuje velkou pozornost zprávám z politiky.

Pátá otázka zněla, zda by se v médiích mělo objevit více zpráv z politiky. V tomto případě 69% dotazovaných zvolilo možnost ne. I v tomto případě jde zřejmě také o nechuť a nezájem o politiku, vyvolanou schopností politiků způsobovat skandály než řešit důležité problémy. Pouze 12% by mělo zájem o více informací z politické sféry.

Další otázky z mého dotazníku překvapivě ukázaly, že velká část lidí dává stále přednost seriozním médiím (43%) před médii bulvárními (9%). Poté ještě 38% dotazovaných sleduje oba typy. V této otázce by se dal očekávat naprosto odlišný výsledek. V dnešní moderní době založené na konzumu nasvědčuje vše tomu, že lidé budou dávat přednost senzacechtivým hromadným prostředkům. Dotazník nevyvrací fakt, že by respondenti bulvární tisk nečetli. Avšak většina z nich dále porovnává informace z těchto médií ještě se zprávami v seriozních médiích. Z celkového počtu sto respondentů jich 63 vnímá rozdíl mezi zobrazováním zpráv z politiky právě v seriozních médiích a naopak v médiích komerčních. Rozdíl v zobrazení politiky v těchto dvou odlišných médiích nevidí 20% dotazovaných.

Odlišnost těchto médií by ale mohla být patrná, neboť bulvární či komerční sdělovací prostředky odvozují svou existenci od ekonomického úspěchu a pokud vymyšlený skandál zvedne popularitu média, získá tak výhodu na trhu. Veřejnoprávní média mají výhodu placení z koncesionářských poplatků. Navíc tato média mají povinnost přímo ze zákona informovat veřejnost přesně a pravdivě. Vymyšlení skandálů je pro ně nepřijatelné. A tak záleží na každém člověku, jestli dá přednost raději zábavným, ale často i zkresleným informacím, před těmi pravdivými.

Při konkrétní otázce, zda mají média vliv na politické dění, u respondentů výrazně nepřevažovala žádná z odpovědí. Podle odpovědí si však většina dotazovaných myslí, že média určitý vliv na politickou sféru mají, jelikož 34% respondentů odpovědělo, že určitě ano nějaký vliv mezi sdělovacími prostředky a politiky je, 35% dotazovaných pak zvolilo možnost spíše ano. Jen 23% si myslí, že média vliv na politiku spíše nemají a 3% jsou přesvědčena, že noviny, televize ani rozhlas politiku ovlivnit nemohou.

Podobný výsledek jsem vyhodnotila v dotazníku i na další otázku: V jaké míře podřizují politici své chování médiím? Jen nepatrné procento si je jisto, že se politici podřizují ve vysoké míře (13%) nebo naopak se nepodřizují vůbec (7%). Většina z dotazovaných (75%) se domnívá, že politici jsou schopni se v určitých věcech přizpůsobit, ne však zcela ve všech.

Zbylé otázky jsem věnovala vyobrazení politiky v médiích. Z celkového počtu 100 dotazovaných si 21 lidí myslí, že zprávy z politiky jsou v médiích podávány objektivně. Většina dotazovaných je však přesvědčena o opaku. Možnost, že by zprávy byly zveličovány a nadsazovány, zvolilo 42 dotazovaných ze 100, stejně tak odpověď, že zprávy jsou skandalizovány, zahrlo 25 lidí ze 100. Největší počet, 62 respondentů ze 100 se shodlo, že hlavním cílem zpráv z politiky je zvýšit sledovanost, což jen potvrzuje předešlou teorii mediální logiky.

V další otázce zaměřené spíše na vlastní pocity z politických zpráv se neobjevil žádný překvapivý výsledek, ale věci naprosto zcela zřejmé. 43 dotázaných ze 100 zprávy z politiky spíše pobaví, 66 respondentů ze 100 rozzlobí. Jen 2 lidé ze 100 odpověděli, že je zprávy z politiky uspokojují. 24 lidí ze 100 pak emočně nijak nezasahují a působí na ně zcela neutrálně.

Předposlední otázka se týkala upřednostňování politické strany v některém z médií. Skoro polovina respondentů (48%) si myslí, že některý tisk, rozhlasová nebo televizní stanice někdy dávala přednost určité politické skupině. Z nejstarší věkové skupiny, starší 51 let, si toto tvrzení myslí dokonce 83%. Jen 23% si myslí, že žádný sdělovací prostředek nenadržoval určité politické straně a 29% tuto otázku nedokáže posoudit. V případě upřednostňování politické strany lze hovořit o tom, že média a politika se často propojují. Například ředitelé médií vstupují do politiky, politici se pak různými způsoby snaží média ovlivnit, jak jsem již uvedla výše. Proto bych ze svého pohledu soudila, že toto upřednostňování není v praxi zcela nemožné.

Poslední otázka věnovala pozornost právu politiků na soukromý život. V dnešní době sdělovací prostředky píšou o nevěrách politiků, jejich rozvodech a podobných věcech, týkajících se politikova soukromého života. Média už si však nepoložila zásadní otázku. Mají naši veřejní zastupitelé právo na soukromí? V poslední době toto právo zcela vymizelo. Dalo by se říci, že pokud vyjde najevo nějaký politikův skandál týkající se například mimomanželského života, nevádí tato situace lidem přímo. Jedná se spíše o to, že by politik neměl lhát, a proto se nabízí otázka, zda nebude podvádět i ve své funkci. Zřejmě proto se začaly uveřejňovat zprávy o skandálech politiků v médiích (Hvízdala 2003). Politik by s touto situací měl počítat, pokud chce zastupovat obyvatele státu, stane se veřejně známou osobou a to znamená, že se lidé budou zabývat tím, co je za člověka. Je však těžké určit, do jaké míry je toto zveřejňování soukromí únosné.

V mém dotazníku k bakalářské práci odpovědělo 56% respondentů, že by se média neměla zabývat soukromým životem politiků, převážně tak z důvodu, že jde o jejich osobní věc. Druhým nejčastějším důvodem byl vůbec nezájem respondentů dozvídat se o soukromí politických osobností. Naopak 23% dotazovaných si myslí, že je nějakým způsobem dobré zobrazovat zprávy z osobního života politiků, nejvíce pak z důvodu rozkrytí majetkových podvodů či skandálů týkajících se financí. Dále si respondenti myslí, že mají právo vědět co je politik za člověka, pokud byl jimi volen a pracuje za peníze voličů. Na otázku týkající se soukromí nedokázalo odpovědět 21% dotazovaných.

Závěr

Vzájemný vztah médií a politiky se zdá být zcela nevyvratitelný. Tyto dvě sféry se ovlivňují a i nadále ovlivňovat budou.

Média mají tendenci nastolovat témata nejen k politickému dění. Politikům, kteří chtějí být úspěšní, nezbyvá nic jiného, než se k tématům vyhledávaným médii vyjadřovat. Mnohdy se tak snižuje úroveň politiky, neboť ta se musí přizpůsobit trendům udávaným bulvárními médii a mediální logice, jejímž hlavním cílem je zaujmout co nejširší vrstvu obyvatel a zvednout tak své zisky. Účinky médií na chování politiků potvrzují snad všechny významné osobnosti oblasti médií. I v dotazníku předloženému veřejnosti se většina dotazovaných shodla na tom, že média na politiky vliv mají a politici se hromadným sdělovacím prostředkům přizpůsobit snaží. Tímto bych tak potvrdila hlavní hypotézu.

S mou hlavní hypotézou souvisí i fakt, že většině médií jde především o ekonomickou úspěšnost. Co více přitáhne pozornost lidí než skandál, střet dvou protivníků, emoce či zábava? Média se přizpůsobují těmto kritériím i za cenu toho, že poruší objektivitu a informace zkreslí. Tuto tezi potvrdilo i veřejné mínění respondentů z dotazníku. To ukázalo, že lidé vidí zprávy v médiích jako skandalizované, podávané přehnaně či zveličeně, s hlavním cílem zvýšit sledovanost. Toto pojetí pak na lidech zanechává emoční vliv, ať už je rozzlobí, či spíše rozesmějí. Proto mohu mou první dílčí hypotézu potvrdit.

Média skandalizací dosahují svých záměrů, ale zároveň je toto jednou, netvrdím, že jedinou, příčinou nespokojenosti veřejnosti s politikou. A ta je v posledních letech naprosto zřejmá. Sama jsem se o tom přesvědčila již při rozdávání dotazníků. Když se respondent dozvěděl, že téma, na které se hodlám ptát, je politika, vyjadřoval často znechucení a nezájem.

V dnešní moderní době se stále více rozšiřují nová komerční média, někdy až bulvárního typu. Těmto médiím narůstá počet čtenářů, posluchačů či diváků. Dalo by se říci, že seriózní média, která vynechávají u zpráv z politiky prvky dramatizace a věnují se jen závažným faktům a tématům, jsou na ústupu. Tuto mou druhou dílčí hypotézu se mi však nepodařilo potvrdit. Jen malá část respondentů uvedla, že sleduje pouze komerční sdělovací prostředky. Většina uvedla možnost, že kromě bulvárního zpravodajství sleduje a porovnává informace i se seriózními médii nebo seriózním médiím dává zcela přednost před bulvárem. Tomuto tvrzení by napovídal i fakt, že většina respondentů si uvědomuje rozdíl mezi těmito dvěma typy médií.

Jak se bude situace mezi médii a politikou vyvíjet dále, nelze jasně určit. Dá se předpokládat, že jejich vzájemné propojení se vývojem společnosti, postupující globalizací a rozšiřováním dostupnosti médií bude ještě více prohlubovat.

Jde-li o otázku banalizace politiky, vidím v tomto začarovaný kruh. Pokud veřejnost nezačne projevovat větší zájem o politiku, nemohou média, nechťejí-li přijít o své zisky, informace podávat jinak než zábavně. Jelikož média politiku tímto způsobem trivializují, nezbyvá politikům nic jiného, než se tomuto vyobrazení přizpůsobit a politiku tak zjednodušit. Kdo z veřejnosti bude mít ale zájem o banalizovanou politiku plnou skandálů? A tak se dostáváme zpět na začátek problému.

Pro ověření výsledků dotazníku by bylo jistě nejlepší celý výzkum v budoucnu zopakovat. Tato práce by šla zcela určitě rozšířit či rozpracovat, neboť nebylo možno postihnout všechny aspekty tématu. Také by se dala zaměřit na konkrétní problémy vztahů médií a politiky. Jako příklad bych uvedla upřednostňování a sympatizování s určitou politickou stranou u některého tisku, rozhlasové či televizní stanice. Tohoto aspektu jsem se v dotazníku z části dotkla, mnoho respondentů uvedlo, že v určité míře pociťují dávání přednosti některé skupině. Z důvodu odbíhání od tématu jsem nemohla zjišťovat, kdy nebo v kterém případě tomu tak bylo. Dalším zajímavým tématem je pak právo politiků na soukromí, o kterém by se mohlo velmi dlouho diskutovat.

Použitá literatura

- BLODIGOVÁ, A. – KÖPPLOVÁ, B. – SEKERA, M. *Dějiny českého novinářství a českých novinářských spolků. Katalog výstavy k dějinám českého tisku na území České republiky*. Praha: SÚA, 2002. 99 s. ISBN neuvedeno
- BYSTROV, V. *Svobodná nesvoboda: některé příklady postupující komunistické a sovětizace snah komunistů umlčet český nekomunistický a církevní tisk v letech 1945 – 1948*. 1. vyd. Praha: Vyšší odborná škola publicistiky, 2006. 131 s. ISBN 80-903757-0-7
- ČMEJRKOVÁ, S. *Jazyk, média a politika*. 1. vyd. Praha: Academia, 2003. 258 s. ISBN 80-200-1034-3
- FIDELIUS, P. *Řeč komunistické moci*. 1. vyd. Praha: Triáda, 1998. 216 s. ISBN 80-86138-03-8
- HVÍŽDALA, K. *Moc a nemoc médií: rozhovory, eseje a články 2000 – 2003*. 1. vyd. Praha: Máj, 2003. 268 s. ISBN 80-86569-70-5
- JIRÁK, J. – KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7367-287-4
- KAPLAN, K. – TOMÁŠEK, D. *O cenzuře v Československu v letech 1945 – 1956*. sv. 22. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1994. 183 s. ISBN 80-85270-38-2
- KÖPPLOVÁ, B. a kol. *Dějiny českých médií v datech: rozhlas, televize, mediální právo*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003. 462 s. ISBN 80-246-0632-1
- KOUBEK, J. *Z vůle médií: stati k novinářské teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Hermes, 2006. 183 s. ISBN 80-903852-0-6
- McQUAIL, D. *Mass Communication Theory: An Introduction*. 2. ed. London: Sage, 1991. 352 s. ISBN 0-8039-8070-1
- McNAIR, B. *Sociologie žurnalistiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 184 s. ISBN 80-7178-840-6
- PACOVSKÝ, J. *Na vlnách rozhlasu 1923 – 1993*. 1. vyd. Praha: Český rozhlas, 1993. 158 s. ISBN neuvedeno
- PERNES, J. *Svět Lidových novin 1893 – 1993: stoletá kapitola z dějin české žurnalistiky, kultury a politiky*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 1993. 143 s. ISBN 80-7106-056-9
- PITTERMANN, J. *(Prvních) 10 let České televize*. 1. vyd. Praha: Česká televize, 2002. 372 s. ISBN 80-85005-37-9
- STRASMAJER, V. *Historie televize v Československu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1978. 55 s. ISBN neuvedeno

BEDNAŘÍK, P. – CEBE, J. *Vývoj médií v Československu od února 1948 do prosince 1950*. Sborník Národního muzea v Praze, řada C – Literární historie. 2008, roč. 53, č. 1-4, s. 53-56. ISSN 0036-5351

Přílohy: Dotazník

Dobrý den,

*ráda bych Vás požádala o vyplnění dotazníku k mé bakalářské práci na téma „**Jak vnímá česká veřejnost politické dění a politiky díky médiím.**“*

Dotazník je anonymní. Budu velice ráda, pomůžete-li mi se získáním cenných informací.

Děkuji za Váš čas, který věnujete vyplnění mého dotazníku.

Martina Prchalová

Prosím, vyplňte následující údaje

Vaše pohlaví:

muž

žena

Váš věk:

18 -30

31 – 50

51 a více

Dosažené vzdělání:

.....

Nyní k samotnému dotazníku. Prosím o zodpovězení všech otázek zatržením jedné správné odpovědi (není-li uvedeno jinak). V případě poslední otázky číslo 13 doplňte vlastní libovolnou odpověď dle Vašeho názoru. Děkuji.

1. Jak často sledujete aktuality v médiích?

Několikrát denně.

Jedenkrát denně.

Jedenkrát za 2 dny.

Jedenkrát týdně.

Nesleduji.

Jiná možnost. Uveďte prosím jaká: .....

2. Který druh médií upřednostňujete?

- Televize.
- Rozhlas.
- Tisk.
- Internet.

3. Věříte médiím?

- Určitě ano.
- Spíše ano.
- Spíše ne.
- Určitě ne.
- Nevím.

4. Věnujete pozornost zprávám z politické scény?

- Určitě ano.
- Spíše ano.
- Spíše ne.
- Určitě ne.

5. Mělo by se v médiích objevit více zpráv z politiky?

- Ano.
- Ne.
- Nevím.

6. Zprávy z politického dění sleduji?

- V seriózních médiích.
- V komerčních a bulvárních médiích.
- V obou typech.
- Nesleduji vůbec.

7. Vnímáte rozdíl ve vyobrazení politiky ve veřejnoprávních (seriozních) médiích a médiích komerčních?

- Ano.
- Ne.
- Nevím.

8. Myslíte si, že mají média vliv na politické dění?

- Určitě ano.
- Spíše ano.
- Spíše ne.
- Určitě ne.
- Nevím.

9. V jaké míře podle Vašeho názoru podřizují politici své chování médiím.

- Podřizují se ve vysoké míře.
- Podřizují se jen v určitých věcech.
- Nepodřizují se vůbec.
- Nevím.

10. Zprávy z politiky jsou v médiích podávány? (lze vybrat i více možností)

- Objektivně.
- Přehnaně, zveličeně.
- Zprávy jsou skandalizovány.
- S hlavním cílem zvýšit sledovanost.
- Nevím.

11. Jak na Vás působí zprávy z politiky? (lze vybrat i více možností)

- Pobaví mě.
- Rozzlobí mě.
- Uspokojí mě.
- Působí na mě neutrálně.

12. Měli jste někdy dojem, že některý tisk, televizní či rozhlasová stanice upřednostňuje určitou politickou stranu nebo skupinu?

- Ano.
- Ne.
- Nevím.

13. Měla by se média zabývat soukromým životem politiků?

- Ano.
- Ne.
- Nevím.

Z jakého důvodu ano či ne?

.....